

Стеван Копривица

TRE SORELLE

(О љубави и демонима)

СТЕВАН КОПРИВИЦА, драмски писац. Рођен 29. 11. 1959. у Котору.

Дипломирао је Групу за драматургију на Факултету драмских уметности у Београду. Био је уредник ТВ Титоград, драматург СНП у Новом Саду, драматург, па управник позоришта “Душко Радовић”.

Сада је професор драматургије на ФДУ у Београду и драматург позоришта “Бошко Буха”. Пише за позориште, филм и ТВ.

Позоришне представе:

Помјерање шла, Анђела, Дуго путовање у Јевроју, Оружје збогом, Навала, Јуџонокјурно, Новела од љубави, Заувијек твој, Ми чекамо бебу, Талични Том и Далтони, Бокешки Д-мол, Иноминато, Бејула у малу валу, Башта сљезове боје, Три мускетара, М(ј)ешовићи брак, Три сореле, Жаклина Бандека, Бајковизија, Школа.

ТВ драме:

Кројачи цинса (ТВ филм), Крени према мени

ТВ серије:

Контраш, М(ј)ешовићи брак

Филмска сценарија:

Зелена Чоја Монџенеџра, Нека чудна земља, Биће боље, Рај уживо, Париз Балкан.

Награде:

- Стеријина награда за драматизацију *Башиџа сљезове боје*,
- Стеријина награда за драмски текст *Бокешки Д-мол*,
- Награда за најбољу комедију *Ми чекамо бебу* на Фестивалу комедије у Јагодини,
- Награда Фестивала позоришта за децу, за комад *Новела од љубави*, у Котору,
- Награда “Змајевих дечијих игара” за представу *Мој први разред*,
- Награда Удружења драмских писаца Србије за драму *Добро јујиро адмирале*,
- Награда за скупну игру на фестивалу “Борини позоришни дани”, Врање 2003.

Живи и ради у Београду и Херцег Новом.

Пише.

Стеван КОПРИВИЦА

TRE SORELLE
(О љубави и демонима)

ЛИЦА:

НЕРА, сестра најстарија, 30 година,
кући предана, Богу предана

БЈАНКА, сестра средња, 25 година,
цијелу себе у црни либар уноси

РОЗА, сестра најмлађа, 20 година,
све би и сад би

МАРКО, брат, глава од куће, 40 година

ЈОЈО, ридикуо, ридикули немају године

ДАМЈАН, капетан и патрун од брода “Дијаболо”.
А можда је он и нешто што није за помињање.
Изгледа као да има 30 година,
а могуће је да има немјерљиво више.

Догађа се у Прчњу, Бока Которска, некада, давно.

СЛИКА ПРВА

Бијели ленцуни надимају се под налећима јаког јуџа. Из даљине доирире ѓрмљавина надолазеће невремена. Роза, Бјанка и Нера скидају ленцуне са развјешањих ишага испред њиховог љалаца. Појављује се Јојо, разбарушен, мокар и слан.

ЈОЈО: Ето вас, богарети, исте ко ти ленцуни. Бијеле, бијеле и затегнуте. Само ће се ленцуни изгужват, а ви се нећете изгужват. Но вазда бијеле... Затегнуте. Греоте. Дану се, Нера моја, пригни мало да види Јојо што кријеш...

НЕРА: Мрш!

ЈОЈО: Бјанка, бијела голубице, је ли Јојо замирито да га бар погледаш? Кога ћеш ако нећеш Јоја? Ја нежењен, ти неудата, а?

БЈАНКА: Ај ћа, Јојо! Пушти ме стат! Ај за својом работом!

ЈОЈО: Розо, Розо, ружо из ђардина, тек никнута, немирисана. Да те Јојо једном помирише између бедара, па да умре јадни Јојо.

РОЗА: А би ли мого, мој Јојо? Би ли смио, а?

ЈОЈО: Ај да пробамо...

РОЗА: Ајд баш да пробамо. Ђе ћеш?

НЕРА: Роза! Пушти спрдњу с луданом! Сложи те ленцуне, види како то штрамбаво работаш, ко да си узета у руке. Јојо, ала за својом работом, ала. Пасаж нас се!

Излази Марко.

МАРКО: Е, Јојо. Што је вика ође?

ЈОЈО: Мој добри госпар Марко ја сам ти дошо ријет да сам ти трабакул с порта морто веза развезао и у порат пребацио. Ко што си реко. Да га неверин ође с Прчња не баци под Котор.

МАРКО: Фала ти, мој Јојо.

НЕРА: Ништа му се немој зафаљиват. Ето се с нама односи ко да смо путане из Лепетана, ил из којег которског кажина. Реци му!

МАРКО: Јојо, не лапрдај више да ти не би ребра пребројио!

ЈОЈО: Мало сам се пошалио, мали шкерац направио. А да, и њима је мило. Нису оне од камена. Не размину ријеч ни са ким, без међусобно. А види какве су... Греоте. Немој се ти мени једит, мој госпар Марко, не би ја што шпорко промислио за твоје сореле. Ма, да им је лако, није им лако.

МАРКО: Мучи! Да ни једну више ниси прозборио! Што сам ти дужан, па да ми се губиш с очију!

ЈОЈО: Ко и вазда. За један жмул вина. Ил би ми мого дат један боцун из твоје конобе. Ето, не требају солди. Зна се каква је коноба у кућу Занетија. Има ту ботиља још из стађуна Бућа од којих си палац наслиједио. Ко, бијасте нека својта, по женској банди, па теби припаде. Не кажем, не кажем, госпар Марко, да ти ниси замирито оваки палац. Јеси, и већи си замирито, ма Буће су Буће, а Занети Занети. Мало ти се круни палац по корнижима, а кад се с мора гледа, ко да се мало кров профундо, ма, нека, све ћеш ти то поправит, а даће драги Бог да се и оне удају.

МАРКО: Ево цекин па ај ћа!

ЈОЈО: А ја би из твоје конобе.

МАРКО: Дукат, па мрш ћа!

ЈОЈО: Их, дукат! Има за фунту вина. Фала ти, мој госпар Марко, дабогда вазда неверин наинтраво а ја ти трабакул превезиво. Нема бољег од мене. Сви су моји били патруни и капетани, на њих сам ја. И, ако што треба по палацу, око профунданог крова ил, да речемо, што око сорела, ја се препоручам.

Марко замахне ноћом њрема Јоју. Јоју ућекне, смијући се.

ЈОЈО: *(Трчећи)*
Препоручам се. Препоручам се.

Дјевојке су сакућиле леницуне. Носе их њрема улазу у кућу.

НЕРА: Ето и Јоју исплаче уста с нама. А ти, Марко, ко небрат, ко да нисмо твоје.

МАРКО: Пушти лудог Јоја.

Марко, у нејрилици, брзо уће у кућу.

БЈАНКА: Не исплаче Јоју уста но збори све ко што јес. Умидеца је начела кућу па се круни и изванка и изнутра. Шуфит прокапља, вићећете сад кад заспе киша. А ја, све чекајући, дваес и пета...

РОЗА: Умије ли Јоју работат оне ствари?

БЈАНКА: Роза, мила, не би ваљда?

РОЗА: Не би да сачекам дваес и пету тако ко ти.

НЕРА: Мучи! Мучите, обје. Што вам је данас?! Роза, ово ћеш у неђељу све жупнику на исповјед испричат, манитуљо манита! Бјанка, и ти би му имала што рећ.

БЈАНКА: Ја не, сестрице мила, ја не.

РОЗА: Ја могу да речем. Жупнику је мило да слуша што се мени омбра по глави. Онда ја читам све оне Здраве Марије, по пет, шест, седам пута, па опет мислим оно што је мене воља. Питаћу жупника у неђељу могу ли ја унапријед да то све одмолим и исчитам, па да чиним што је мене воља.

БЈАНКА: Не можеш у Прчањ чињет ништа. Нема с ким. Можеш мишљет, само мишљет.

РОЗА: И то је нешто. А ти и не мислиш, Нера моја мила, признај. Јеси ли икад мислила о тијем стварима?

НЕРА: Којим стварима, манитуљо?

РОЗА: О човјеку, сестро, о човјеку!

Нера баци кошару са сакуљеним ленџунима и улећи у кућу. Сесџре се њољледају, засмију, чистџо, обијесно, младалачки. Из сјенке се њојави Јојо, њремећући дукатџ у руџи.

ЈОЈО: Наће се вина у Прчањ и без дуката. Сачуваће Јојо дукат да купи монтуру за навигавање. Укрцаће се Јојо на брод и ево вам га свима на!

(Одмјери од шаке до лакџиа њрема кући)

Биће теби жао, госпар Марко, стронцо, и за ово ногом и за све дегењеке што си ми их даво. Ја просио све три, сведно која је. И ову Неру, мада није фијаманта. Нек да било коју. Трунуле би код мене ко што труну код њега, само би од мене добиле оно што од њега не могу добит. Навлачили смо шпаг од трабакуле једном, Нера, ти и ја, па сам те поприватио за сисе. Сва се укочила, па се стресла, и ја се с њом стресо. А онда Јоја шпагом мокрим по лицу. А Бјанкица, голубица, ишли брат вријесак на Врмац, ја се пењо из ње, па јој вирио под котулу. МиLINE, дивоте, тих профума, Јојо мој грдни. Да ми је одријешит шпаг од тих гаћа, да ми се једном увалит. А мала, мала, греоте, увенуће прије но што процвијета. Ма, наће се неко и за вас, сореле, Јојо вам добар стоји. Наинтраће неко у ваше кушине. Биће вам жао што Јоја не погледасте, што Јоја не даривасте.

На враџиима се њојави Марко са врџолом у руџи.

МАРКО: Што бљутиш ту?! Што ми бајаш пред кућу! Мрш ћа да те не доватим овом врџолом! Мрш, јеси ли чуо?!

СЛИКА ДРУГА

Дјевојачки смијех у сујројности је са полумраком собе који сабласно разбија тиширај двије свијеће на округлом стоу. Смијех надјача шум кише, удар зрмова и пресак таласа о блиску обалу. Роза и Бјанка нагнуће над сто. Роза се смије, Бјанка нагло усњаје, уљашена.

БЈАНКА: Прекини. Ово неће на добро изаћ.

РОЗА: Ајмо још једном. Сад ће да успије.

БЈАНКА: Неће да успије. Не може. Све су то шене.

РОЗА: Нису шене. Све овако треба. Ево, тавулин округли без брокава, нашла сам на шуфит. Биће од Бућа осто. Ко и ова слова. Ево, поређана у круг. И штелике. Све имамо. Мора се појавит.

БЈАНКА: Нема се ко појавит.

РОЗА: Ма, ајде, јадна, играмо се. Што се не би појавио?

БЈАНКА: То не постоји.

РОЗА: Постоји ли Бог?

БЈАНКА: Не хули! И само такво питање је хуљење.

РОЗА: Ако Бог постоји онда и то постоји. И жупник тако збори. Ако постоји дан, постоји и ноћ. Сунце и киша. Љето и зима. Добро и зло. Јес и није. Црно и бијело. Да није тако, не би свијет постојао.

БЈАНКА: Ђе ја за твојом памети идем? Гremo лећ. Ако наинтра Нера и види што радимо, биће вике.

РОЗА: Није ни Нера оно што се чини. Ајмо још само једном. Ставимо бићерин на средину, уватимо се за руке, зажмуримо и изговоримо ријечи. Онда ће чаша да испише његово име, а онда ћемо да га призовемо. Сједи, не бој се, ништа нам се у нашем палацу не може догодити.

Бјанка сједне насрам Нере.

БЈАНКА: Што мислиш, је ли лијеп?

РОЗА: Дај руке, јако мисли на то, понављај за мном.

Дјевојке се ухваће за руке. Забаце главе, зашворе очи.

РОЗА: Аве теби чије име не смијемо изрећ. Ми смо контенте и понизне и себи те призивамо...

БЈАНКА: Аве теби чије име не смијемо изрећ.

РОЗА: Јави се и назначи нам име твоје на тавулин.

БЈАНКА: Јави се и назначи име твоје на тавулин. Јао, Роза, помако се бићерин!

РОЗА: Мучи. Не прекидај. Добро нам је кренуло.

БЈАНКА: Помако се, чула сам.

РОЗА: И треба да се помакне.

БЈАНКА: Да погледам на које је слово?

РОЗА: Рано је. Нек испише сва слова.

БЈАНКА: Како ћемо знат која су слова ако не читамо једно по једно?

РОЗА: Ајд ти погледај, ма брзо.

Бјанка сјусџи љаву.

БЈАНКА: С! Бићерин је код слова С!

И Роза пољледа.

РОЗА: Ја би рекла да је код слова Д. Ајмо даље, ајмо даље, видиш да се нешто догађа.

Поново забаци љаве уназад, држећи се за руке.

РОЗА: Ако јеси тај који јеси, напиши име своје да знамо да си тај који јеси и никоји други но тај један и једини.

БЈАНКА: Ако јеси тај који јеси, напиши има своје да знамо да... Како си оно даље рекла?

РОЗА: Да си тај који јеси и никоји други но тај један и једини.

БЈАНКА: Да си тај који јеси и никоји други но тај један и једини.

Прасак ѓрома и у исџом џренуџку оџварање враџа собе. Роза и Бјанка завршиџе. На враџима је Нера.

НЕРА: Што то чините, шемпије шемпијане?! Што то чините?! Оћете ли да се ископате ноћас! И себе и кућу и све нас!

Дјевојке, још џресџрашене, џиље у Неру. Роза се засмије. Бјанка усџаје, иде џрема Нери, збуњена, уџлашена.

БЈАНКА: Ја сам јој рекла. Рекла сам јој, Бога ми једнога. А она каже, да је дуга ноћ, да имамо кад спават... Ја сам јој рекла да то није лијепо...

НЕРА: Па си опет с њом сјела... Роза, окле ти тавулин?

РОЗА: С шуфита.

НЕРА: А слова?

РОЗА: Исто с шуфита.

НЕРА: Знаш ли што си учињела?

РОЗА: Ово је прије нас, у ову кућу, исто неко радио, па му ништа није било. Нера, забога, не мислиш ваљда да је све ово озбиљно? Играмо се.

- НЕРА: Таквијем стварима се не игра. Никада. Нипошто.
- БЈАНКА: Ти мислиш да ту има нешто, јел да?
- БЈАНКА: За ово, за ово што сте сад урадиле иде се на суд свете цркве! За ово се иде на ломачу. Оћете ли да бискуп которски баци анатему на цијели Прчањ због вас двије?! Оћете ли да нам се траг ископа због ваших шкераца?! Оћете ли да нам покојна матер и покојни папе због вас у вјечном огњу на небо горе?! Оћете ли да крст на нашој цркви сагори кад се вас двије испред цркве појавите?!
- РОЗА: Добро, добро, Нера. Рећи ћемо жупнику, читаћемо што треба да се прочита, па мир у кућу.
- БЈАНКА: Нећете ви жупнику ништа рећ! Треба ли жупник да зна да ви ође Сатану призивате?!
- РОЗА: Окле ти знаш да смо ми баш њега призивале?
- БЈАНКА: Јес. Ми смо мишљеле неку добру покојну душу призват. Некога од знаменитих Прчњана, да се распитамо о матери и папи...
- Нера ћриће сѣолоу, извуче подмеѣач исѣод слове и чаше, подиѣне ља. Видимо уцрѣани црвени ѣенѣаѣрам.*
- НЕРА: Јел се на овоме добре душе призивају?!
- БЈАНКА: Окле ми знамо? И то смо на шуфит нашле.
- НЕРА: Рекла сам Марку да дестрега старе непотребне ркежине! Да је што ваљало и коме користило не би било скрајнуто на шуфит! Сутра нек ови тавулин исцјепа, ваљаће да заложимо кад добро захладни. А ови бићерин, сад ћу га сломит.
- БЈАНКА: То је наш бићерин. Из материног регала.
- НЕРА: Шпорак је. Ви сте га ишпоркале!
- РОЗА: *(Узима чашицу од Нере)*
Опраћемо га.
- НЕРА: *(Држећи подмеѣач са ѣенѣаѣрамом)*
И ово ваља запалит. Не поцијепат, него да у огњу сагори.
- РОЗА: Немој се једит, сестро мила, ма, окле ти знаш да је то баш за прозивање Сатане. Ко је то теби реко, ће си ти то научила? Да ниси ти који пут то пробала?
- НЕРА: Роза, ти си све безобразнија и безобразнија? Па, ваљда ја знам...
- РОЗА: Окле ти знаш? Ето, ми нисмо знале, него тако, све заједно нашле...
- НЕРА: Ја знам. Ја сам најстарија па морам знат. Мени је дато да држим ову кућу, мени је припало да се старам и о вас двије, и о свему,

па морам знат! Нисам ја то од Бога тражила, но ми је дато! Зато се нисам ни удала, зато сам остала да ме вата умидеца, заједно с овим палацом.

БЈАНКА: Ми то нисмо од тебе тражиле. Ти нађи некога, па ајде.

НЕРА: То би ви, је ли? Да кућу до краја ископате?! Не, вала. Ја сам се матери на одру заклела да ћу остат, да ће све на мени бит, па ће тако и бит. Никога ја нећу наћ, никад, мене је то све прошло, ја сам то све сагорјела! И моје је да вас двије, лудаче, младе лудаче, изведем на пут кријепости и честитости! Да ако ви нађете неког за себе, неког доброг и честитог, бољег од вас, да не трунемо сви заједно! Довољни смо ја и Марко.

РОЗА: А ако Марко доведе коју ође у палац?

НЕРА: Неће га Марко ни једну ође доводит. Док сам ја жива! Која би пошла за Марка, без нека, нека, кастигуља, штрига, ил путана? У ову кућу мора бит само кријепост и честитост.

РОЗА: Ја нећу да будем кријепка. Што се има од кријепости?

НЕРА: Добро! Предај се врагу! Ево, дозови га! Но, ни он те неће! И њега ваља замиритат. Ни за врага ниси. Ево, виђећеш, ја ћу га призват, па ћу те њему предат.

(Баџи њодмејач исиод ноћу, сџане на њеџа)

Дођи непомениче, изађи из овог неверина ванка, запосједни ову кућу, па узми душу мојој Розалији, па је води пакленским стазама, до вијека!

РОЗА: Бар ми неће бит досадно.

БЈАНКА: Нера, ти си излуђела...

НЕРА: Дођи непомениче, па нас све узми, кад нас Бог не види, ти нас погледај! Кад ни за кога нисмо, нек будемо за тебе! Боже ми опрости, што ја ово причам, што је мени? Јесам ли ишем-пијала? Јесам ли полуђела? Од вас двије, од ове куће, од овог мјеста, од себе саме? Што је мени ово дошло?

Роза њриђе Нери, заџрли је.

РОЗА: Немој, сестрице, немој прећериват. Дану, играле смо се само. Нећемо више никад.

Бјанка њриђе сесџрама. Заџрли их.

БЈАНКА: Све је то од неверина. Сутра, кад дуне бура, све ће бит лијепо и добро ко што је било. Све је то од ноћи. Кад би сад изгријао мјесец биле би ко што смо биле и прије. Немојмо се једит. Што би ми једна без друге?

Заџрљене сесџре на средини собе, на њенџаџраму, џјјеше једна дрџу. Зачује се луџање на враџима, неџдје оздо, на враџима куће. Сесџре се раздвоје, нијеме, уџлашене.

СЛИКА ТРЕЋА

Траје луџа на вратиима. У њиземљу куће, у коноби, Марко, држећи њишићољ у руци, уџлашен, ѡробуђен, ѡлако ѡрилази вратиима.

МАРКО: Који лупа?

Грмљавина брома и луџа на вратиима.

МАРКО: Који си у ову злу уру? Одговарај! Јојо, ако си ти, дађу ти дегењека да нећеш знат за себе. Јојо, одазови се!

ДАМЈАН: *(Off)*
Отвори, домаћине. Наши смо.

МАРКО: Који си?

ДАМЈАН: *(Off)*
Дамјан. Капетан и патрун од брода.

МАРКО: Никојега ја Дамјана не знам. Прођи ме се.

ДАМЈАН: *(Off)*
Конак ми треба у чистој и честитој кући. Плаћам златом.

Марко, у недоумици, сѡушџа ѡишићољ, ухвати кваку, вади кључ.

МАРКО: Уљези. Ма да знаш, у руку имам пиштољ са челичнијем зрном у цијеви и с по унце барута напращеним.

Марко оѡрезно оѡвара врати. На вратиима је Дамјан, увијен у мокру црну кабаницу.

ДАМЈАН: Добро вече у добру кућу.

МАРКО: Да је вече добро, није. Небо се на земљу спуштило. Уљезите.

Дамјан улази.

МАРКО: Па, окле ви у ову уру на мој праг?

ДАМЈАН: Рекох, треба ми чиста и честита кућа да у њој коначим и да се у њој храним. Рекоше ми да нема бољег мјеста од куће племенитог Марка Занетија, Прчњанина.

МАРКО: Ко вам је мого то рећ у ово доба, по оваквој ноћи? Нема ни мачке на улици.

ДАМЈАН: Што бих ја са мачкама причао?

МАРКО: По монтури би реко да сте с брода некога...

ДАМЈАН: Мој брод је у карантину, у Порто Росе.

МАРКО: Ако се у карантин, у Росе, окле ође код мене?

ДАМЈАН: Без знања капетана од Порга Росе, кренуо сам с момчади у Боку. Осам мјесеци смо на мору. Дуго је двије седмице чекати у карантину, а толико поморски закони Млетачке републике прописују. Ужељели се људи свега.

МАРКО: А ће су вам сад људи?

ДАМЈАН: Невријеме нас је у Лепетане бацило, гдје момчад осташе на добром вину и, знате већ, са лијепим женама.

МАРКО: Што ви не остасте с њима?

ДАМЈАН: Мира ми треба. Уморан сам. Врло сам уморан.

МАРКО: Што не препречисте у Херцег Нови? Ближе вам је с Роса било.

ДАМЈАН: У турски Нови? Ја држим до себе, господине

МАРКО: А како сте, од Лепетана до Прчња, по оваквој ноћи, пристигли?

ДАМЈАН: Унајмио сам коња.

МАРКО: Не чух топот.

ДАМЈАН: Због невремена. Онда, хоће ли за капетана и патруна брода “Дијаболо” бити мало мира у овој кући? Кажу добри људи да имате обичај, с времена на вријеме, да регалате камару каквом угледнијем странцу.

МАРКО: Истина је. Кућа велика, а пропада. Вазда треба солада. Како оно рекосте да вам је име?

ДАМЈАН: Дамјан.

МАРКО: Никад нисам чуо да се тако ође неко зове. Ви нисте из Боке. И неким чудним језиком причате. Ко да је наш, а није наш. Окле сте?

ДАМЈАН: С брода, рекох.

МАРКО: “Дијаболо”... Ја, да имам брод, никад му не би дао такво име. Због пегуле, не ваља зло именом од брода позиват.

Дамјан погледа Марка, чудно насмјешен.

МАРКО: Ма, имате ви право. Кад ја будем имо свој брод, онда ћу му ја дават име. Камара је ође, у приземљу. Горе, на спрату су моје сестре. Опочињем вас, буде ли вам каква шпоркарија пала на ум, челично зрно ће вам судит или ћу вас фундат одма ође под палац.

ДАМЈАН: Увјеравам вас да сам уморан, јако уморан и да не знам о чему причате.

Дамјан вади кожну кесу са дукаћима, баци је на сѝо. Марко извади један дукаћ.

МАРКО: Златни дукат. Фијаманти, ко да је сад из ковнице. Ви би остали двије сетемане, рекосте? Бићете ми драги гост, ал, што се мојих сестара тиче, опет вам напомињем, немојте да вас гуја уједе, да вам што и на ум пане, а не да што учините. Ја знам да вама није ни до чега, да сте уморни од вијађа, ма, двије сетемане су двије сетемане...

ДАМЈАН: Плашите ли ви тако сваког намјерника који код вас на конак сврати?

МАРКО: Моје је да речем. Ђе су вам ствари?

ДАМЈАН: Немам ствари.

МАРКО: Какви сте ви поморац ако немате шкрињу са собом, ил бар маринерску врећу?

ДАМЈАН: Omnia mea mecum portant.

МАРКО: Ви ко наш жупник, кад не зна што збори, он онда по латински.

ДАМЈАН: За разлику од вашег жупника, ја знам што говорим. Задржите кесу.

МАРКО: Превише је. Ође има за двије године, а не двије сетемане.

ДАМЈАН: Само ви задржите. Ако нађем толико потребни мир, можда останем и више. Онда, хоћемо ли спавати ноћас?

МАРКО: Си, си. Ма, камара није зготовљена... Сад ћу ја пробудит Неру, саће она. Само, ја сам вам реко што сам вам реко!

ДАМЈАН: Довољно је да има кревет. Ујутро ћемо сређивати...

МАРКО: Не, никако. Саће миа сорела све инђустат...

Марко дође до вратиа, виче.

МАРКО: Нера! Нера! Вјени ква! Имамо вижиту! Нера!

Док Марко дозива Неру, Дамјан ѝихо оде ѝрема соби, ѝамо ѓдје му је Марко ѝоказао. Марко сѝоји на вратиима, не види да је Дамјан оѝишао. Појављује се Нера, оѝиач ѝреко бијеле сѝаваћице.

НЕРА: Ко је то?

Марко се окреће с намјером да уѝозна Неру с Дамјаном.

МАРКО: Госпар Дамјан, патрун брода “Дијаболо”... О, ље је несто? Пошо одма у собу. Уморан је. Ниси спавала?

НЕРА: Како да спавам? Лупао је тако да је птице на Врмац пробудио. Какви је?

Марко звецне дукаџима у кеси.

МАРКО: Сам га је Господ посла.

НЕРА: Баш не познаје регуле. У ово доба...

МАРКО: Госпар над госпарима, виђећеш. Може бит да му је што потребито, буди ту. Идем ја ванка да му коња с кише склоним...

Марко њребацује оџриџач њреко џлаве, излази у ноћ. Нера њолако њрилази враџима собе, ослушкује. Прислони уво на враџа. Враџа се оџворе. Дамџан на враџима.

ДАМЃАН: Добро вам вече, шџора лијепа.

НЕРА: Шињорина. Шињорина. Нера. Мишљела сам да мало камару поспремим.

ДАМЃАН: Није потребно. Једино ако баш захтијевате да уђете у собу.

НЕРА: Што сте мишљели с тиме рећ?! Господине, ја ћу вам одма скренут пажњу...

ДАМЃАН: Бијес вам лијепо стоји, мада, нема разлога за њега. Вратите се ви лијепо у ваш топли, миришљави кревет и сањајте ваше снове. У сну није као на јави, је ли тако? Мени ништа сада није потребно. Једино бих волио, ујутро, ако је могуће, комад топлог хљеба са нечим још, за доручак.

Док Дамџан џовори иза Нере се њојаве Бџанка и Роза.

БЃАНКА: Јел по гушту мало сушеног меса?

РОЗА: Младога сира би сигурно жељели?

БЃАНКА: Свјежа јаја, најбоље за доручак...

НЕРА: Моје сестре, Бџанка и Роза...

ДАМЃАН: Нера, Бџанка и Роза. Дивно. Нера као тамна ноћ у којој нас чека нешто узбудљиво, сакривено, тамна ноћ у којој ће бље-снути муња и све промјенити.

НЕРА: Је ли господин литерата?

ДАМЃАН: Бџанка, као бијело једро које још ни јутарњи маестрал није дотакао. Бијело једро које чека да у њега уђе пуни и прави вјетар. Па да заједно одједре тамо гдје још нико није био.

БЃАНКА: Баш сте то лијепо рекли, поштовани госпару...

ДАМЃАН: Роза. Како ружа да се узбере а да нам трн руку не окрвави? Или да се пусти ружа, без додира, да јој се сви диве, док се још потпуно не расцвијета? Чим један латица падне, неће то бити више она иста ружа.

РОЗА: Господине, имамо ми ође једног лудог Јоја. Он исто тако свашта збори. А ко много збори, тај није не за шта.

ДАМЈАН: Потпуно сте у право, мила Роза. Ја вам баш нисам ни за шта. Желим вам лијепе снове.

Дамјан нагло заївори врати. Дјевојке се згледају. Роза љрсне у кикої.
Улази Марко, мокар.

МАРКО: Ниђе тог коња нема. Ниђе нема коња. Сав сам се смокрио. Нема ни трагова од копита испред куће.
(*Сесїрама*)
Што је, куриожаче?! Оће ли се спат ноћас? Ала, свака у своју камару, ала!

Дјевојке одлазе. Нера засїане ѿред Марка.

НЕРА: Само да знаш, ништа ми се не свиђа. Ништа. Има нешто, не знам што, ма, нешто има...

МАРКО: Не би ти се свидио ни свети отац Папа у ово доба по оваквој ноћи. И није на теби да ти се свиђа! Што има да ти се свиђа ил не свиђа. Он је само гост који плаћа. Ајде у коћету.

Нера одлази, наїмурена.

МАРКО: Ђе ли му је тај коњ? Ја га нисам ни чуо... А нећу му ја пучит коња по Прчњу, па да има још сто оваквијех кеса.

Марко узме кесу са сїола, сїавља је исїод кошуље, ѓаси свјеїло.

СЛИКА ЧЕТВРТА

Јуџро је у коноби. Роза њосџавља сџо за Дамјанов доручак. Пјевушећи њосџавља сџоолњак, џањир са ножем и виљушком, врч са вином. Бјанка доноси њослужавник са јелом.

- БЈАНКА: Распјевала се ти јутрос?
- РОЗА: Лијепо сам спавала и још љепше сањала.
- БЈАНКА: И ја сам свашта сањала.
- РОЗА: Нисам ја свашта, но баш нешто.
- БЈАНКА: А што то?
- РОЗА: Реци ми да ти речем.
- БЈАНКА: Ако ти мени речеш, рећу и ја теби.
- РОЗА: Ако прошпијаш Нери одма ће ме послат код велечасног и мораћу да здравомаријам бар иљаду пута.
- БЈАНКА: Нећу. Тебе ми.
- РОЗА: Ево овако. Ја се нагла кроз фуњестру од моје камаре. Ко, чекам некога. Не знам још кога, ма чекам, ко да ми живот од тога зависи. Све се прегињем преко фуњестре. Прозор све нижи а ја све виша. И одједном ми пукне једно пуце на вешту, пуце испод грла, пуце што ме стезало. Е баш ми је сметало, промислим, кад ми пукне и друго пуце, испод. А онда, све једно за другим, сва ми пуца попрскају и проспу се испод, по улици, па преко улице у море. Сва пуцад, једно по једно, падну у море.
- БЈАНКА: А ти само у доњу робу на фуњестру?
- РОЗА: Нема доње робе. Немам ништа на себи. Ћуте ми бедра камени зид испод фуњестре, а маестрал ми прелази преко груди.
- БЈАНКА: Врати се у камару, јаде мила, преладићеш се...
- РОЗА: А онда доље, испод палца, појави се се ови, ови...
- БЈАНКА: Који?
- РОЗА: Ови наш гост. Дамјан. Сву моју пуцад извадио из мора и држи их у руку. Испне се до мене, не знам како, ко да је полетио, и да ми пуцад. А оно нису пуцад него све драгуљи. И ставља ми пуцад на голо тијело. Заправо, драгуље ми ставља.
- БЈАНКА: Мучи, мучи. Нианци једну више немој.
- РОЗА: Е па и нема више. Ил се не сјећам ил нема више. А лијепо ли је било, сестро мила.

БЈАНКА: Што је било лијепо?

РОЗА: Нешто. Ај сад ти...

БЈАНКА: Ко ја пошла у Котор. Покладе. Фешта од Крневала. Машкаре све с прапорцима и с трумбетама, ричу и вичу. Ја оћу виђет како су направили лутку од Крневала, ма ми машкаре не дају. Један ко мали враг, са црвенијем језиком и оштрим репом све ме, да простиш, дрпа. Ја све призивам Марка да ме заштити, све гледам ће сте вас двије, ма нема никога, само се они вражић наповрзо на мене. А онда, из оне гомилле, изађе једна у бијелу монтуру, с мачом око паса и привије ме уза се. Они вражић му се поклони а он га шутне ногом, а вражић му се опет поклони. Изведе ти мене бијели принц скроз горе на Сан Ђовани. И покаже ми низ Боку, и збори, ја сам твој принц, а ти моје принћипеса и све ће ово море бит наше. И запјево ми нешто, њежно, све милина око срца.

РОЗА: А какви је био, како је фигуру?

БЈАНКА: Нећеш ми вјероват.

РОЗА: Вјероваћу ти.

БЈАНКА: Био је то... Дамјан.

РОЗА: Е, па лажеш!

БЈАНКА: Не лажем. Очију ми, и тебе ми, и Нере ми.

РОЗА: Како је тебе мого водит на Сан Ђовани кад је скупљо моју пуцад из мора?!

БЈАНКА: А да у сан је то било.

РОЗА: Не може бит у твој и у мој стан истодобно. И ако није истодобно, ја сам га прва снијевала.

БЈАНКА: Боже, Роза, што ти то збориш... А ја и пјесму памтим коју ми је пјево.

Улази Нера.

НЕРА: Још се није устао? Какви је ово тавајуго?! Дуперани! Што ће мишљет он, у какву је кућу дошо?! Роза, донеси рекамани тавајуго, фијаманти. Вино, које је?

БЈАНКА: Из прве бачве.

НЕРА: Из прве бачве је овогодишње. Донеси из треће бачве, оно што је Марко мјешо грожђе с Пељешца са нашијем, с Врмца. Брже док није дошо.

БЈАНКА: Нера, јеси ли ти што сањала ноћас?

- НЕРА: Какво је то питање? Што тебе стало што сам ја сањала?
- БЈАНКА: И ја и Роза смо лијепо снијевале, па, мислим, да ниси и ти?
- НЕРА: Ја никада ништа не сањам. Одавно.
- РОЗА: Зато што лажеш да ништа не сањаш? Свако нешто сања.
- НЕРА: Ја не лажем! Ја не сањам! Донеси тавајуо! Бјанка, вино!
Сесџре изађу. Нера сређује сџо њо свом укусу. Улази Дамјан.
- ДАМЈАН: Ви сте поранили, зору преварили.
- НЕРА: Ма какви поранила. Прошло је девет ура. Марко је фератом пошо до Котора и реко да се ми за све побринемо. Како сте спавали?
- ДАМЈАН: Како сте ви спавали?
- НЕРА: Ко и вазда. Киша удара по мозгу. Ја ћу сад да средим камару, док ви доручкујете.
- ДАМЈАН: Ја вас молим да не улазите у моју собу.
- НЕРА: Мени је Марко реко да ја морам...
- ДАМЈАН: А ви баш хоћете да завирите у моју собу? Да додирнете кревет у коме сам спавао? Да омиришете јутарњи ваздух у соби у којој је спавао непознати мушкарац? А ја вас молим да то не радите. Ја сам као и остали, само мало уморнији. Мир и спокој, бар накратко, то је све што очекујем од ове куће.
- НЕРА: Ви мене стално набјеђујете да ја оћу оно што ја нећу. Ви сте платили и за тај новац ви ћете оће добити оно што сте замиритали.
- ДАМЈАН: Немојте улазити у моју собу, све док вам ја то не кажем. Јесте ли разумијели? Но, што има лијепо за доручак...
- Улазе Роза са новим сџолњаком и Бјанка са новим врчем вина. Роза намјешџа сџолњак исџред Дамјана. Бјанка џримиче чашу Дамјану. Дамјан се маши за џеџ.*
- ДАМЈАН: Роза, чини ми се да сам пронашао нешто ваше... Неко дугме, што ли је...
- Дамјан џуџне заџањеној Рози свјеџлуцаво дуџме у руку. Бјанка уџраво сџа вино у чашу. Просџе вино, узбуђена, џо сџолу и џо Дамјану.*
- БЈАНКА: Скужајте ме, мили госпару, скужајте ме. Нисам намјерно, али, ви, ви то нисте смијели, никако нисте смијели!
- НЕРА: Бјанка, што је теби?!
- БЈАНКА: Ништа. Причињело ми се нешто... Нисам се насавала, па ми још није све кјаро...

Бјанка испусти врч са вином и испрчи из собе. Роза отвори длан у коме је дугме.

РОЗА: Ово је, Боже саклони, ово је... Господине... Што ја сад да мислим?

НЕРА: Дану, Роза, да видим што је то..

РОЗА: Ништа. То је нешто моје, само моје!

Роза излети за Бјанком.

НЕРА: Оне су потпуно испемпијале... Не брините за монтуру, сађу ја мало соли по томе...

Нера узима сланик са сџола, приђе близу Дамјану, сџа му со у скуџи. Крене руком да пропрља со, а онда нагло повуче руку, пресне сланик о сџо.

НЕРА: Пријатно вам.

Нера брзо излази.

ДАМЈАН: Но, сад ћемо коначно доручковати.

Дамјан једе, са аџиџиџом, са задовољством. Улази Јојо, загледа Дамјана. Дамјан му климне главом, насмјеши се. Јојо, забезекнуџи, обилази око Дамјана, загледа га са свих сџрана, сједне до њега. Непресџано џиљи у Дамјана.

ДАМЈАН: Изволите, послужите се.

ЈОЈО: Фала.

Јојо руком узима из Дамјановоџ џањира. Наџиње из врча. Премјерава Дамјана, смјешка се значајно.

ЈОЈО: Ја знам који си ти.

ДАМЈАН: И ја знам који си ти. Па што?

ЈОЈО: Па ништа. Знамо се који смо. Варају те с овим вином. Имају бољега. Наплатиће ти ко онајбоље, а није... Знам ја Марка. Стари је то инпјегун. А ти, значи, ариво. Ултима је ура била да ариваш.

ДАМЈАН: По чему?

ЈОЈО: По свачему. Све се чекало, кад ће доћ, кад ће доћ... Ође више нико не долази. Само се одлази. Парти момчад на бродовље, што которске, што пераштанске, и кад се врате више нису момчад. Ође остају оваки... И ја чекам мој брод, знаш то?

ДАМЈАН: Знам. Твој брод само што није.

- ЈОЈО: Сви су моји бродили. И куће и земљу стекли. Па се све дестрегалo. Али ја ћу све то да повратим. Ја имам договор са великим патруном, из Пераста, да ме узме на брод. Ја све знам о мору и навигавању. Ја Марку првезујем трабакул с веза на вез. Да није мене, сломило би му море трабакул сто пута до сад. Не умије он путем ић да му ко не помогне. Да му није сорела скапо би ко бизин неће у кунету. Коју ћеш повест?
- ДАМЈАН: Ја не водим никога, никуда.
- ЈОЈО: А да нећемо се сад ође прелагават. Мораћеш је отет, сва је прилика. Марко ти не би дао ни једну. Ко би му работо по кући, ко би њега чинио човјеком? Он ко све чека да их уда, ма не би дао ни једну, ни за дужда млетачкога, сво поштовање великој Серенисими. Ни дужду не би дао. Ја га пито, трипут.
- ДАМЈАН: За то се не пита. То се узима.
- ЈОЈО: Лако је теби. Ја не могу. А малу не би диρο, само би је гледо голу. И овако би је само ставио преко кољена и плеснуо по гузици, само би је плеснуо, онако чврсту, ко јарбол од новогa брода. Би ли ти, а, мештре мили?
- ДАМЈАН: Не, ја то не бих урадио.
- ЈОЈО: Ти не би?!
- ДАМЈАН: Могоа бих преломит јарбол од новог брода, па како послије да једрим на њему?
- ЈОЈО: Дану ми мало још тога пршута. Слаб, слаб, имају они и бољега, старијега. А велики си ти галиот, видим ја. Знам ја. Мого би ти мене узет на твој брод... Што би ја пловио за Пераштане? Ево чекам на укрцање дваес година. Узми мене, мештре мили. Да не цркнем у Прчањ. Греота ме. Како ти се зове брод и ће је?
- ДАМЈАН: “Дијаболо”. У Росе.
- ЈОЈО: Како би се звао твој брод него “Дијаболо”? Само, лажеш ти мене, мештре велики. Лажеш Јоја. Греота. Јоја је, може бит, луд, ма није глуп. Што ти мене лажеш, предраги мој госпару? Ја оћу да те вјерно служим, да ти будем компањ, а ти тако. Греота. По оној невери синоћ ниси ти мого никојом барком доћ до наше стране. Једино ако ниси прелетио. Јеси ли прелетио?
- ДАМЈАН: Људи не лете.
- ЈОЈО: Људи не лете. Али и не плове по ономе од синоћ. А ни сад није другачије. Не би Ноје што је велики дажд и потоп пребрoдио, с оноликом барком што је у њу све на свијет стало, синоћ мого проћ.

ДАМЈАН: Јојо, не вјерујеш, ваљда, у ту будалаштину о Ноју?

ЈОЈО: Света књига каже...

ДАМЈАН: Света књига каже да је тај Ноје саградио брод на коме су стале све животиње на свијету, Јојо, премудри Јојо? Слонови, јеси ли некад видио слона? Водени коњи са Нила. Јеси ли некад видио воденог коња? Има једна бештија, жирафа се зове, са вратом од по три четри метра. И њих је укрцо. И све живо. И мишеве, и змије, и птице, и глисте, и комарце, и цврчке. А рибе, што је било са рибама? Јесу ли пливале уз брод или их је Ноје запатио у некој фонтани на његовом броду? Какви је то брод био, да ли постоји такав брод на свијету? Ко је могао веслати на том боду, каква су му једра морала бити?!

ЈОЈО: Бог му је помогао.

ДАМЈАН: Бог је помогао Ноју и животињама а није људима које је он сам створио? “Јао, није ми нешто успјело, нису добри ови људи што сам их по лику својему створио, сад ћу све да их подавим. И ђецу малу, невину, чисту, и жене, и све што сам по лику својему створио. Нешто сам се прешкартао, мораћу све да их утопим”. А једино ће дебели и смрдљиви Ноје да претекне и пород његов. И комарци. И змије. И мишеви. Више је Богу било стало до пацова него до ђеце. Не ваља ту нешто, мој Јојо, чини ли ти се? Или Света књига лаже, или Бог прави шпоркарије. Или обоје.

ЈОЈО: Е да му је то једина шпоркарија

ДАМЈАН: Знаш и ти неку?

ЈОЈО: Да је Бог знао што чини не би свог непријатеља стваро.

ДАМЈАН: Којег непријатеља?

ЈОЈО: Бог је и врага створио. Ил се враг сам створио? Што кажеш на то?

Дамјан се насмије.

ДАМЈАН: Кад те боље погледам, баш ми треба један такав морнар. Примљен си.

ЈОЈО: Ђе сам примљен?

ДАМЈАН: На “Дијаболо”. На брод који је везан у Росе.

ЈОЈО: Њега нема тамо, ма, једва чекам да се укрцам. Љубим руке, госпару.

Јојо љуби мусавим усџима Дамјану руку, Дамјан му љуби златник у руку.

ДАМЈАН: Само ми сад мало мира дај.

ЈОЈО: Јел божјег мира?

Јојо се засмије, Дамјан за њим. Смијех њираје. Улази Роза.

РОЗА: Јојо, ако те Марко ође увати... Што си хтио?

ЈОЈО: Да с патруном прозборим двије три. Укрцавам се, Розице, укрцавам се.

РОЗА: Е, ко и до сад. Ајде ђа, ако те Марко затекне да нам госта сметаш... Ајде ђа, кад кажем!

ЈОЈО: И тебе ће, моја Роза, сунце огријат. Дошла је и твоја ура, и теби ће пућ што није другијема. Благо теби, сретнице. Слуга сам вам, госпару, још ћемо се гледат. И, Роза, реци Марку да ми је баш мило, баш ми је мило.

Роза изгџура Јоја који се дубоко клања. Зајвори врајта. Удахне ваздух, њолако њрилази Дамјану. Дамјан крене њрема њој, она усџукне.

РОЗА: Господине, ја морам с вама насамо неколико ријечи.

ДАМЈАН: Само неколико. Ријечи, понекад, све покваре. Не трошите их, будите пажљиви са њима.

РОЗА: Нера је отишла до бистјерне, да донесе воде за купање и пиће. Бјанка је у своју камару. Не би могла пред њима. Господине, *(Исџружи длан, ојвори ѓа)* Ово није моје пуце. Ово је брилијант.

ДАМЈАН: Не допада вам се?

РОЗА: Није мој. Ако је то ваш поклон, ја га ничим нисам замиритала и ја вам га враћам.

ДАМЈАН: Зар вам се нису дугмад расула и у море пала?

РОЗА: Господине!

ДАМЈАН: А све што почива на вашим грудима, на вашем трбуху, између ваших ногу, заслужио је да буде бриљант.

РОЗА: Ја ћу рећ Марку. Он због таквих ствари може да закоље. Једном је ође пристао леут са шпанским маринерима. Они су лијепо пјевали уз гитару и пјевали су испод моје фуњестре. Марко није био дома, ма су му Прчњани одма дојавили и он је, увече, нашо маринера који је пјево и гитару му о главу пре-ломио и нож му у бедро забио. Само да знате. И, окле ви знате што сам ја сањала?

ДАМЈАН: Ја знам све о вама. Знам како се дуго у кревету преврћете, како вам је вруће испод покривача, како образом тражите хладни дио јастука. Знам како гледате у зрцалу, које је преко пута вашег кревета, ваше голо бедро које одбија мјесечину што улази кроз прозор. Кроз исти онај прозор над који сте се нагнули, ноћас, када сте маестралу допустили да вам дира груди.

РОЗА: Ајме мени! Ајме мени! То није био маестрал. У ово доба године не дува маестрал. То је било нешто друго... Ја сам то само снијевала, а сан је вражије дјело.

ДАМЈАН: Не. Сан је ваш, само ваш. Има враг пречих послова него да се увлачи у снове младих дјевојака.

РОЗА: Окле ви то све знате?

ДАМЈАН: Роза, иза мене је прилично година. Толико колико ви не можете ни замислити. Научио сам свашта током тих година.

РОЗА: А не парате тако.

ДАМЈАН: Како?

РОЗА: Тако стари...

ДАМЈАН: Врло сам стар и исто толико уморан.

РОЗА: Јесте ли ви баш цијели мој сан виђели?

ДАМЈАН: *(Насмије се)*
Ја сам био у том сну, Роза.

Роза заињањено љледа у Дамјана. Не може да дође до ваздуха.

ДАМЈАН: Било је лијепо, било је њежно и, доста с тим. Баста, рекли би овђе.

РОЗА: Ако сте били, ако сте све виђели, значи ли то да сте виђели мене, онакву, на фуњестри?

Дамјан се насмије.

РОЗА: О, смијте се ви, само се смијте. Јесам ли била смијешна?

ДАМЈАН: Много сам тога у животи видио, али, нешто тако лијепо, тако устрептало, још нисам видио.

РОЗА: Лажете!

ДАМЈАН: Наравно. Ја само говорим оно што сте ви жељели да чујете.

РОЗА: Али не знате, иако сте све виђели, не знате што је мени било у главу, што је мени било на душу, што сам хтјела, а сан ми се прекинуо, па нисам могла. Мислите ви да све знате, а не знате да и ја све знам.

ДАМЈАН: Што то знате, тако љути?

РОЗА: Не знате да ја знам да то није био маестрал на мени, него ваше руке и ваш дах! И не знате да сам, оно кад сте ми пуцад вратили, хтјела да, да, да...

ДАМЈАН: Не реците то, молим вас. Немојте то да кажете...

РОЗА: Да вас пољубим, мислите? Не! Ништа ви не знате мада сте инфисали да све занте. Хтјела сам да вам стргнем монтуру, да ви предамном будете онакви каква сам ја пред вама и да ја, да ја будем маестрал на вама, ко што сте ви били маестрал на мени. И још сам хтјела...

Роза се приближила Дамјану, додирује га ђрудима и бедрима.

РОЗА: Хтјела сам да урадим оно за шта се у огњу вјечном гори.

ДАМЈАН: Тамо није тако лоше као што причају.

РОЗА: Не мудрујте!

Роза зађрли Дамјана, приблија се уз њега, сћрасно, помамно. Дамјан покушава да је заустави.

ДАМЈАН: Роза, ово није маестрал, ово је оркан. А оркан може да саломи старог човјека као што сам ја.

РОЗА: Па што?! Једном се мораш сломити.

Улазна врати се заћресу. Закључана су, иако је Роза малојрије ушла кроз њих. Роза се хитро одмакне од Дамјана. Уилашена, намјешта косу, гледа панично према вратицама.

МАРКО: *(Off)*
Ко је закаручо?! Отварај!

ДАМЈАН: *(Рози)*
Само се ви инђустајте.

Роза доводи у ред хаљину и фризуру. Дамјан јој покаже према сћолу гђе су осћаци јела. Роза поосћрема сћо.

РОЗА: Одвешћете ме одавде!

Дамјан климне главом. Врати се нагло оћворе, Марко само ићо се не сручи у конобу.

МАРКО: Од кад се ова врата закључавају?

ДАМЈАН: Нису била закључана. Вјероватно су забрекла од влаге, од југа.

Роза хитро излази са пћанџирима.

МАРКО: Дажд не стаје. Овакви фортуно није био давно. Једва је ферата преко Муа прошла. Јесте ли лијепо доручковали?

- ДАМЈАН: Било је више него што треба. Јесте ли што у Котору пазарили?
- МАРКО: Соли. Двије пињате катрана. Ваљаће трабакул калафатат кад фортуно прође јер ће га валови начет по ребрима.
- ДАМЈАН: Зар не би било боље да сачекате прољеће. Или бар буру?
- МАРКО: Чекаћу буру. Мораће и она једном. Имате ли ви каквих нови-тада о момчади ил с брода, је ли вас ко посеђивао?
- ДАМЈАН: Рано је.
- МАРКО: У Котор се збори да ће скоро војна. Да Турке ваља завезда оћерат, скроз на Босфор их вратит. И, немојте ме криво разумијет, веле да има мјесец дана како ни један брод није пасо између острва Ластавице и Луштице.
- ДАМЈАН: Рат је врло могућ. Не прође ни по пет година а овђе се ратује. Бог воли ратове.
- МАРКО: Скужајте ме, ма, онда није ни ваш “Дијаболо” мого пристат на Росе.
- ДАМЈАН: “Дијаболо” може што други бродови не могу.
- Марко се загледа у Дамјана, онда се значајно насмије. Тајше Дамјана њо рамену.*
- МАРКО: Аха, аха, знао сам ја! Ви сте, нећемо гласно о томе, је ли, ви сте... Ви сте у вези војне. Ви сте ... Шпија! Турски ил Млетачки? Нећу никоме рећ! Ил, да нисте, Рус?! Ма нисте. Много сте шкури за Руса. Чија сте ви шпија? Мучите? Па јес, каква би ви шпија били кад би сви знали? Није ме стало. Ви сте уредно и обилато платили и можете бит сам султан ил сам дужд. Што је мене стало? Ја сам Бокез. Само немојте наше регуле кршит, само нек све изгледа ко што мора да изгледа.
- ДАМЈАН: Ја сам само стари и уморни поморац који зна начин да уплови у залив и који чека на утовар терета.
- МАРКО: Јесам ли ја што друго реко? И још једна ствар, ситница... Ја синоћ не нађох вашег коња.
- ДАМЈАН: Никаква штета. Платио сам га педесет цекина.
- МАРКО: Хтио сам рећ...
- ДАМЈАН: Ја бих се сад повукао, ако дозвољавате. Југо ми се у кости увукло...

Дамјан одлази у своју собу.

МАРКО: Хтио сам рећ да никаквог коња није ни било.

Враћа Дамјанове собе осћају зајворена. Улази Нера носеци двије велике канџе са водом. Канџе су њешке, Нера је задихана и уморна.

- НЕРА: Вала си мого бистјерну и ближе кући поставит.
- МАРКО: Зашто је ова мала послуживала Дамјана?
- НЕРА: Ја сам га послуживала. Све три смо послуживале.
- МАРКО: Ја сам сад њу насамо с њим затеко! Склањала је пјате. А врата се нису могла отворит. Одједном забрекла.
- НЕРА: Ништа не фали вратима. Сад сам улегла кроз њих. Омбрало ти се.
- МАРКО: Нећу да мала буде сама с њим.
- НЕРА: А ја могу?
- МАРКО: Твоје је прошло.
- НЕРА: Што је моје прошло?
- МАРКО: Ти имаш своју фамиљу.
- НЕРА: Коју ја то фамиљу имам?
- МАРКО: Како коју?! Имаш мене! Нас! На теби је кућа и фамиља Занетија! Ти си Богу предане, ко мало која, зато ти Бог и враћа миром и спокојством. Што би друге дале да су на твом мјесту?!
- НЕРА: Друге су пошле у Котор, у Дубровник, не знам што би дале да су на мом мјесту.
- МАРКО: Што, да ти не фали нешто?!
- НЕРА: Ништа ми не фали. Ја сам се заклела матери на одру да ћу држат кућу и све вас. Завјетовала сам се. Све имам, осим себе. Даће Бог и пресвјетла Госпа да и себе једном нађем.
- МАРКО: Није ми кјаро што си хтела рећ.
- НЕРА: Држаћу малу подаље од њега. Ја ћу га послуживат. И Бјанка.
- МАРКО: Бјанка је разборитија, ма, ваља припазит. Ово је Прчањ, регуле се морају поштиват. Нећу ја да се прича по мјесту да ми се нека од сестара повлачи са неким маринером. А кад једном за њих двије дође права прилика, ја ћу о томе одлучиват. Ја ћу је наћ, има времена.
- НЕРА: Би ли мого што мени наћ?
- МАРКО: Да се што требало наћ, нашло би се до сад. Бог је тако хтио. Стави ту воду над ватру, да се имамо за опрат. Препуниће ми се бистјерна од оволике кише, мораћу одвод ископат.

Марко излази на њљусак. Нера њодигне њешку канџу, сџави је на сџо. Уздахне, расџусџи косу, крикне краџико, а онда крик уџуши џако џџо заџњури џлаву у канџу са водом. Пљусак кише џосџаје све јачи.

СЛИКА ПЕТА

Дамјанова соба. За сџолом, исџред великоџ оџледала, сџеди Дамјан, џише великим црним џером. Куцање на враџима. Наџољу је ноћ и олуја.

ДАМЈАН: Отворено је.

Улази Бјанка, збуњена, смеџена, али џиак одлучна да уђе у мушку собу.

БЈАНКА: Ја знам да се ово не смије. Ја знам да ово ни једна жена никад урадила није.

ДАМЈАН: Само напријед. Да нисте морали да дођете, ви не би дошли.

БЈАНКА: Морала сам. Нешто ме тјера. Хтјела сам, заправо, да вас молим за опрост због моје јутрошње несмотрености. Ево, молим вас да примите моје извињење и ја вас нећу више шекават... Видим да работате, бродске књиге водите и сравњујете.

ДАМЈАН: Затекли сте ме у нећелу и ја ћу вам сад све признати. И ја вас молити за опрост.

БЈАНКА: Ма што ви мене? Ја сам вам просула вино по оној скупој монтури. Ја ћу то, мојим рукама, опрат... Како ви мене да молите за опрост?

ДАМЈАН: Зато што сам вас преварио. Све вас. Ја нисам оно за што се издајем.

БЈАНКА: Боже мој, Боже мој, што зборите?!

ДАМЈАН: Ја нисам заповједник брода, ни патрун брода. Нема никаквог "Дијабола".

БЈАНКА: Ја сам то знала. Осјетила сам. Ви нисте груби као маринери. Ви не псујете, не плујете по поду, не клатите се кад ходате. Ви сте неки принц кога су протјерали из његове земље и сад се кријете у наш залив. Јесам ли погодила? Само принц може да има онакву бијелу монтуру.

ДАМЈАН: Бијелу монтуру?

БЈАНКА: Ону што сте ималу у сан... На карневалској фешти у Котор. Оно кад сте ме од врага избавили. Немојте рећи да не знате о чему зборим. Како сте Рози вратили пуце из њеног сна? Ви сте принц и волшебник.

ДАМЈАН: Немојте ме прецијењивати. Ја сам, знам да ћу вас разочарати, поета. Ја сам поета који се склонио у овај мир између мора и неба да би дозвоа своју музу, да би, можда послџедњи пут у животу покушао да напишем нешто хвале вриједно. Нисам успио, све ове године, а ево ме сада у још једном покушају, послџедњем.

- БЈАНКА: Госпoде мој Боже и пресвјетла Госпo!
- ДАМЈАН: Они нам баш неће бити од помоћи. Бар не када је писање у питању. Ни мени ни вама.
- БЈАНКА: Ја не пишем...
- ДАМЈАН: О, немојте мене лагати. Мала либра, у кожу повезана, сада је у вашем појасу. Њој повјеравате своје тајне, жеље, снове, а понеки пут и који стих напишете.
- БЈАНКА: Окле ви можете знат? То нико не зна. Ни каноник!
- ДАМЈАН: Он поготово не смије знати за тај гријех. Прије ће вам опростити и највећи путени гријех, проливање крви чак, него дрскост да се у некакву умјетност стављате. Стављајући своје снове на бијелу хартију, ми правимо нове свјетове. А човјеку, црква каже, није дато да прави нове свјетове јер је већ направљен један свијет овђе и други свијет на небу. Како смије човјек да се дрзне да прави трећи свијет?! Умјетници су фарицеји који не поштују ријеч Господњу и свијет на зло наводе. Немојте нипошто рећи канонику за малу црну либру, у кожу повезану, која почива на најљепшем мјесту у васиони.
- БЈАНКА: Којем мјесту?
- ДАМЈАН: Ту, испод нашег појаса, прислоњена уз ваш равни трбух, а изнад онога што вас тјера да пишете.
- БЈАНКА: Ја пишем из главе.
- ДАМЈАН: Варате се.
- БЈАНКА: Ви немате то што ја испод трбуха имам, а исто пишете.
- ДАМЈАН: Свако ствара на свој начин.
- БЈАНКА: Може бит да ви више знате о томе, али, ја пишем из главе и душе! Кад би било тако како ви кажете, онда то не би било чисто, не би било богугодно... Било би шпорко. Кад се затворим у моју камару, када отворим моју малу црну либру, ето, признајем вам, имам је, ја се помолим Богу да ми ријечи буду чисте, да ме на гријех не наведу.
- ДАМЈАН: Само трошите вријеме. Бог, ако стих није њему упућен, у понизности и снисходљивости, неће чути вашу молитву. Људи су, послије поптопа поново створени, говорили једним језиком, писали једним језиком, хтјели да тим језиком све тајне живота и смрти опишу и у књиге ставе. И хтједоше да оставе траг о свом постојању на Земљи. И открише велику и лијепу долину у Сенарској земљи. Ту се населе и одлуче да направе град. А у

граду кулу, велику све до неба, да у њој похране све што знају, да се не би расијали по земљи. И све писане ријечи у милионима књига хтједоше да похране у тој кули.

БЈАНКА: Ја то знам. То је прича о гријешном Вавилону.

ДАМЈАН: Вавилоном је град тај назаван касније, Вавилон значи пометња. Јер, Богу се не свиђе да писане ријечи једног језика и сва знања људска буду у тој једној кули. Било је то преопасно за њега. Он помете језик људски, раздвоји га хиљаде других језика, да се људи не разумију међусобно, а књиге коју буду писали да постану недустопне људима који не говораше истим језиком. И нећете ми вјеровати, али, некако од тада, сви ти који своје свјетове праве више су на бригу врагу, него Богу.

БЈАНКА: Ма, ође код нас враг не може ући.

ДАМЈАН: Како то?

БЈАНКА: Палаци ође у Боку су прављени тако да кантуни од камара нису, као би рекла, прави.

(Бјанка направи длановима прави уџао)

Него су овјек мало утресо.

(Покаже длановима шири и ошири уџао)

Је ли вам кјаро? Ако је кантун овако прави, онда у њему враг спи. Тако је вјеровање у нас, и зато су нам куће такве. Ето, ако мало боље погледате, и у ову камару је тако. Врага нема ође и моја либра није од врага него је од мене и од Бога.

Дамјан се насмије, приђе уџлу собе, погледа џа, чучне, премјери педљом, заврши џлавом.

ДАМЈАН: Но, чега се све човјек неће сјетити у свом страху од врага. Мораћу да запамтим, ако једном будем свој палац градио.

БЈАНКА: Видите. А и ви пишете неке њежне и смјерне ствари. Бисте ли ми могли прочитат?

ДАМЈАН: Не би вам се свиђело.

БЈАНКА: Зашто? Мени би се свиђело све што је из ваших руку настало.

ДАМЈАН: Ја одиста пишем сонете који се стварају тамо гдје ви не смијете ни да погледате. Моји сонети посвећени су женској кожи, женским уснама, женској коси... Мокрим пољупцима и врелим загрљајима.

БЈАНКА: То је само у пјесми. Није у животу. Ја могу то да чујем, не морам да чиним. Прочитајте ми, молим вас, молим вас.

ДАМЈАН: Не. То ће вас повриједити и промијениће ваше мишљење о мени.

БЈАНКА: Ја никада нисам срела некога поету. Ја сам њих потпуно другачије замишљала. Ево, молим вас као Бога.

Бјанка клекне испред Дамјана.

ДАМЈАН: Устаните, молим вас. И, престаните већ једном да молите! Кога молите, зашто молите? Не молите, узмите оно што вам припада. Шта сте добили мољењем? Гамижете овђе између ових влажних зидова и измишљате бољи свијет у вашој црној либри. А свијет је свуда око вас, чека на вас! Нема мољења. Да је Бог хтио да вам коју молитву услиши, већ би то урадио. Помакните се из овог ковчега и онда радите што хоћете. Пишите, волите, играјте на киши, било што!

БЈАНКА: Не једите се, мили госпару. Не срдите се. Све би ја то, ма не знам како? Што би учинио Марко, што би рекло мјесто?

ДАМЈАН: Сад ћете поћи са мном, на мом коњу, да пројашемо кроз залив, да ујашемо у вал и из њега изјашемо. Да упаднемо на неки бал у Котору, да играмо рашпу и тарантелу негдје у луци. Окусите живот, па онда пишите о њему. Или га живите! Идемо, смјеста!

БЈАНКА: Али, како? Сад? Како ћемо? По овој невери?

Дамјан дође до прозора, оћвори га. Пљусак ћресћане. Чује се ћоћоћ коњских коћића. Њисак коња.

БЈАНКА: Као да је невријеме стало и као да је под прозором неки црни коњ.

Дамјан ћозове руком Бјанку. Она, оћчињена, ћрилази Дамјану. Дамјан је узме у наручје, ћрекорачи ћрозор. Оћей се зацује ћљусак, ударци мора о обалу, ћрмљавина. Послије неколико ћренућака, у собу улази Нера. Има оћрћач ћреко дуђе сјаваћице. Корак ћо корак, оћрезна, али не и ћресћрашена. Приђе оћвореном ћрозору, заћвори га. Онда се нагне над Дамјанов кревет. Пређе руком ћреко јасћука, као да ћровјерава да ли неко ћу сјава. Прислони образ уз јасћук, дубоко удисе мирис јасћука. Онда усћане, ћриђе сћолу испред оћледала, узима Дамјанову књигу. Сусћрегне врисак, сћави руку ћреко усћа. Чића брзо, усћлахирено, с невјерицом.

НЕРА: Она лежи у свом кревету и не зна да ли је то што јој се догађа сан или јава. Мисли да је будна, али то се не може на јави догодити. Нешто страшно и велико притиска јој груди, она губи дах, дисање се претвара у узадахе, а зидови мрачне камаре крену према њој. Она хоће да вришти, али не може, нема гласа, ни даха, ни гласа. Из мрака израња рука, страшна и лијепа, мушка рука, и склања јој то нешто са груди, тај неиздрживи пристисак, заједно са изгужваном фланелском спаваћицом. *(Пресћаје са чићанњем, крсћи се)*

Госпа моја, Госпе моја, он је све тачно написао... Он је мене у сан гледо... Госпе моја мила, помози и сачувај мене гријешну од нечастивога... Окле само зна да ми је спаваћица од фланела?... Сада притисак, не неиздржљив, не болан, иде низ њен стомак... Ајме мени... Зидови собе сада се растварају, склањају се и иза њих она види звијездано небо. Види једну звијезду, ону што прва изађе изнад Врмца... И затим зачује врисак. Врисак дјетета. Мушка рука претвори се у малу руку са меким, њежним прстима и та руке поведе Неру према звијезди изнад Врмца...

Из мрака, ниошккуда, изрони Дамјан. Нера га не види, загрице се док чииа.

ДАМЈАН: А онда Марко, исколачених очију, без ногу, трчи а без ногу, харпуном погоди звијезду. Звијезда пада према Нери. Нера се не може склонити од звијезде која, пламтећи, пада на њену главу...

Нера врисне, баци књиџу, са рукама на усџима гледа у Дамјана.

НЕРА: Хтјела сам да зашкурим фуњестру, да не упада киша.

ДАМЈАН: Но, то сте урадили. И сад?

НЕРА: Сад, ништа.

ДАМЈАН: Послије неких ствари ништа не може бити као прије.

НЕРА: О, што ми то може бит?

ДАМЈАН: Могли би бити кажњени, на неки начин.

НЕРА: Све ћу рећи Марку. Ви сте вирили у моју камару! Ви се шуљате по ноћи, по палацу, и завирујете у камаре! Зваћу Марка!

ДАМЈАН: Како ћемо Марку објаснити то што сте у мојој соби?

НЕРА: Што оћете од мене?!

ДАМЈАН: Што ви хоћете од мене?

НЕРА: Ви ми не дате да одем.

ДАМЈАН: Идите.

Нера се окрене према врашима. Крене, ња сџане. Окрене се према Дамјану.

НЕРА: Би ли ви знали протолковати тај сан?

ДАМЈАН: Како могу да растумачим ваш сан кад ви никада ништа не сањате?

НЕРА: Цијели сте мој сан у ову либру написали.

ДАМЈАН: *(Прелисџава књиџу)*

Овђе ништа не пише. Ове странице тек треба да се испишу. Ја не пишем о вашим сновима, ја сам био у њима.

Покаже Нери њразне сѣранице.

НЕРА: Ви ме излуђујете, ви ме замаштракавате. Ја вас нисам виђела у сан!

ДАМЈАН: Али сте ме осјетили.

НЕРА: Господине, ви сте, ви сте, мало је рећ, непристојни!

ДАМЈАН: Ви, драга моја Нера...

НЕРА: Нисам ја вама, ни драга, ни ваша!

ДАМЈАН: А чији сте?

НЕРА: Моја. Своја.

ДАМЈАН: Да сте ваши и своји, ви бисте, давно, учинили оно што вам срце налаже, оно што вам душа иште.

НЕРА: Моје срца припада мојој фамиљи, а моја душа је Богу предана.

ДАМЈАН: Одлично. Онда сте ви сретни. Нема сретније жене у цијелој Боки од вас. Лаку ноћ, сретна жено.

НЕРА: И идем, баш идем... Не знам ни што сам долазила, који ме је ђаво овамо натјерао... Окле сте знали да ми је спаваћица од фланела?

Дамјан њриђе Нери, смакне јој оџрѣиач са рамена, осѣјаје у сѣаваћици.

ДАМЈАН: Ето, видите да је од фланела. Дебелог, зимског, непрозирног. То и није спаваћица, то је оклоп, непробојни калпак који жуља ваше срце, фамилији посвећено, и вашу душу, драгом Богу предану. А како би ви радо тај оклоп отковали! Како би би се голи уваљали у постељину што мирише на лаванду, много лаванде која убија мирис влаге, која, чини вам се, није само од старих зидова...

НЕРА: На лаванду и на миришљава уља што их купујем од арапских морнара кад аривају у Котор. Марко је једном нашао бочицу арапског уља и сломио је, а ја сам, клечећи на крхотинама, морала све почистит. Ево, још се види, ође испод кољена.

(Задигне мало дуџу сѣаваћицу, ѡкаже)

То нисте знали, свевидећи! И не знате да гледам у арапске морнаре, њихове глатке и затегнуте мишице, док товаре бродове и да ми се чини да је у бочицама уља и њихов мирис. Да их удишем, тајно, док не почне да ми се абрумава. Јесте ли то знали, јесте ли то виђели?

ДАМЈАН: Покажите ми још једном мјесто гдје је стакло арапског мириса ушло у вашу ногу.

Нера ѡидигне ноџу на наслон сѣолице.

НЕРА: Ту... И то дијете што сте га у сан виђели, то дијете ме прогони. Проголкујте ми, чије је то дијете, што оће од мене?! Ја дјецe не могу да имам, ја сам се кући завјетовала..

Дамјан клекне њољуби Неру у кољено, она уздрхїи. Дамјан усїане, сїу-сїивии јој сїаваїицу.

ДАМЈАН: Ви све можете. Све! И, да знате, браћа и нису тако добар Божији дар. Сјетите се оних несрећника Каина и Авелја. Бог је подржао братску љубав тако што их је завадио цијенећи више Авелјове жртве, добре комаде меса. То није било праведно, слажете ли се?

НЕРА: О Богу се тако не говори! Мучите!

ДАМЈАН: Не говорим о Богу, него о братској љубави. И кад смо код тога, ако су Каин и Авел били прва људска дјеца на свијету, дјеца Адама и Еве, јесте ли некад размишљали, одакле су и ко су њихове жене? Адам и Ева су имали два сина, а они се, кад дође вријеме, оженише. За кога?

НЕРА: За, за... Таква питања су недопустива! То је хуљење!

ДАМЈАН: Хуљење је и призивање ђавола, па то ипак неке жене раде... Знате, ја мислим да су Адам и Ева имали и неке кћери, па да су се Каин и Авел оженили својим сестрама.

НЕРА: Ајме мени, ајме мени, за такве мисли се гори у паклу!

ДАМЈАН: То није враг смислио, вјерујте ми. То је смислио онај који је свијет саздао. Људски род настао је тако што су први људи лијегали са својим сестрама, а оне им дјецу рађаше. Зато нам људски род и није баш нешто лијепо испао. То би било као кад би ви и Марко...

НЕРА: А да мучите више са тијем гадаријама! Марко! Марко! Марко не зна кров од куће да поправи. Марко има брод којим не умије да броди. Марко никад дјевојку није погледао јер никад није сигуран да је није ко прије њега погледао. Марко нас све три закључа у камаре кад који брод у близину пристане. Марко једино личи на човјека кад иде у процесују и носи барјак око цркве. За то даје жупнику гомиле дуката, само да он буде први у процесују. Марко је мој брат, али није човјек. Мрзим Марка! Мрзим и ови палац! Мрзим и Бога ако је тако нас направио ко што ви кажете!

ДАМЈАН: Покушајте нешто да волите.

НЕРА: Волим мирисе. Уља, лаванде, морнара, мора. И тај ваш мирис... На што ви миришете? На море, на црног коња, на гријех! Знам, тако гријех мирише!

ДАМЈАН: Ако волите мирис гријеха, онда га удахните, из све снаге.

- НЕРА: У гријеху се и дијете зачне. Оно, из сна.
Нера ухвати Дамјана за руку, њрине се је свом образу.
- НЕРА: Ово је рука из тог сна. Сад сам је познала.
- ДАМЈАН: Сад ћете отићи у своју камару. Смјеста. Удахнули сте мој мирис, понесите га са собом. Измјешајте га са осталим мирисима. Скините ту проклету спаваћицу, станите испред огледала, гледајте се, дуго се гледајте, исповиједите се самој себи. Када сване, више ништа неће бити исто.
- НЕРА: Сутра је нећеља и сутра се иде у цркву. Оћете ли поћ са мном?! Да нас цијело мјесто види?! Нека нас види! И нека нас Марко види! Поведите ме, шотобрацо, до цркве.
- ДАМЈАН: У мојим годинама, послјије свега што је видио у сазнао, човјек обично не иде у цркву.
- НЕРА: Не смијете? Бојите се Марка? Прчња? Или, Бога? Ви сте враг, па не смијете у цркву. Признајте, јесте ли ви враг?
- ДАМЈАН: Ако ће вас то учинити сретном, признајем.
- НЕРА: А не. Нећу с врагом. Оћу с човјеком, од крви и меса, с човјеком који ће знат да сам ја жена! Послушаћу вас, сад, отићу у своју камару, под једним увјетом.
- ДАМЈАН: Без увјета.
- НЕРА: Све ћу учињет како сте рекли, јер вам вјерујем, све вам вјерујем, а ви ћете, ви ћете поћ са мном и ви ћете ми скинути спаваћицу. Испред зрцала. Ето, ја која сам се завјетовала да нећу никад, ни промишљет, ја која сам себе закопала у темељ овог палаца, ја вас зовем!
- ДАМЈАН: Мене никада не треба дозивати. Увијек доћем. И, нога вам је прелијепа, без тог ожиљка од крхотина арапског мириса, без Марковог бијеса на њој.
- Нера њогледа ноћу, ѡреће ѡрсћима ѡреко кољена.*
- НЕРА: Миракуо! Миракуо! Нестао је! Опростите ми, опростите ми за све грубе ријечи! Ви сте светац, ви сте светац!
- ДАМЈАН: Не. Ја сам од крви и меса. Зато сад поћите. Брзо. И не заборавите што сте обећали да ћете урадити. Ја нећу заборавити моје обећање.
- Дамјан зашћићнички заћрли Неру, исћраћи је до враћи. Нера хоће да ћа ѡљуби. Дамјан се измакне.*
- ДАМЈАН: Све има своје вријеме.
- Удар ћрома, вјећар ућаси свијећу у соби. Поћћуни мрак неколико ѡренућака. Нера се враћи до сћочића дде је свијећа, ућали је, дрхћећи. У соби нема никоћа. Нера брзо излази из собе.*

СЛИКА ШЕСТА

Полумрак унирашњости цркве. Исјовједоница са мрежастим засјором. Исјред исјовједонице клечи Роза. Нешио даље се, смјерне и скрушене, Бјанка и Нера. Иза њих, ирвирује Јојо.

ЈОЈО: Ето је данас навала на жупника, ко да је судњи дан. Ударила горња у доњу, а доња у горњу, па се не зна ће је крај свему томе. Има велечасни јутрос пуне руке посла. Не знам оће ки све моћ постић. Нера, ја ти све опраштам и мило ми је.

НЕРА: Ма што ти мени имаш опраштат?!

ЈОЈО: Опраштам ти што нећеш бит моја, но Дамјанова. Не само што опраштам него ми је и мило. Ко да си са мном. Биће и Марку мило кад чује, баш ће се обвеселит. Ја те штујем ко моју капетаницу, а оно кад сам те уватио за сисе ћемо лијепо заборавит, ко да ништа није било међу нама. Је ли ти што реко, кад ше партит и које ће мјесто на брод мени дат?

НЕРА: Пушти ме, манити! У цркву смо! Бјеж од мене!

Јојо се иригне Бјанки.

ЈОЈО: Бјанка, ја знам да си ти сад патруница и капетаница. Ето, другијема се није дало, није коме је речено него коме је суђено. Баш ми је мило. Ја Дамјану нећу рећ које су ти боје гаће, а ти њему немој помињат да смо ишли сами брат вријесак.

БЈАНКА: Ма што си ти инфишо?! Немој да те ко чује, помислиће заозбиљно...

ЈОЈО: Реци ти њему, кад будете насамо, да би ја био најбољи за ноштрома, па послије да ме стави за првог официјера. И нека ми спреми нову монтуру, не могу се оваки на његов брод укрцат. Помени му, а ја ћу ти се одужит.

БЈАНКА: Оли мучат?! Дану, ето жупника, тих буди!

Засјор на исјовједоници се мало йомакне, Роза брзо ириће исјовједоници.

РОЗА: Велечасни, ја сам вам дошла рећ да ме сад видите оће, па више никад. Знате, једном нисам измолила оно што сте ми рекли, баш да видим што ће ми бит. Ништа ми није било. Ја вам сад ово говорим по ужанци, а не по души. Ви знате све то се мени монтало у главу, које сам све гријешне мисли имала. Слушали сте ви то са великим гуштом. Е, па гуштајте још мало. Појавио се човјек, прави човјек. Он има брод, са триес људи у посаду, и

са четири јарбола са бијелим једрима, свако по петхвати високо и истом толико широко. Он ће за дан, два, партић за Смарагдно море и повешће ме са собом. баш њега брига што у Прчањ кажу да је женска пегула на брод. Он не признаје пегулу. Бићу с њим у капетанску кабину и грлићемо се и љубићемо се по цијели дан. Голи, велечасни, потпуно голи. И неће ме бит брига за свету тајну брака, само ће ме за њега бит брига. И нећу ић у цркву јер нећу имат кад. Сад ћу вам рећ што смо све чињели у моју камару. А не, то је гријех и слушат. Морали би ви да читате бар двадесет Здраво Марија да оперете гријех што сте само слушали. А мени, што сам све то чињела и што ћу све тек учињет, ви више не можете помоћ. Адио вам, велечасни.

Роза усїане, брзо се удаљава. Јојо за њом.

ЈОЈО: Ништа љепше на свијет неће бит него ти на прову од његовог брода. Све Јојо зна. Розице, ружице, учињет ћеш милост Јоју. Да ми речеш кад ће брод на вијађ, да ја будем спреман. Да не оде, којим чудом, без мене. Све сам се ја с њим договорио, ма појачај ти ало с твоје стране. вазда те је јојо штовао и вазда си му најмилија била.

РОЗА: Све ће се знат, мој Јојо, све ће се знат. Дану ме пушти сад.

Роза излази. Бјанка клекне исїред исїовједационице.

БЈАНКА: Гријешна сам, много сам гријешна, господине мили. Ја сам, цијелу ноћ, да ми нико у кућу не зна, јахала на црном коњу кроз Боку. И привијала се уз мог јахача. Ишли сми у бетулу, у которску луку. Пили смо воно и играли рашпу са рибарима и њиховим дјевојкама. Она смо, нећете ми вјероват, ни ја сад себи не вјерујем, ма све је тако било, јахали даље. Све кроз велике валове што су запљускивали обалу. Купала сам се у пјени и осјећала се ко да сам поново, Боже ми опрости, крштена. Он ми је говорио најљепше стихове, а ја сам њему узвраћала. Онда смо се испели на Врмац, облаци су су се одједном размакли, мјесец је изашао и изронила је цијела Бока, љепша него што је ико, икад видио. Ја знам да је то гријех, да је то гријех, да је све с њиме гријех, ма ја се осјећам лијепо, бескракно лијепо. И ја без мог јахала на црном коњу више не могу. Моја душа више не може без њега. Њему душа припада, а припаће му и тијело. Ђе он, ту и ја. Од сад па до вијека. Колико молитва да отчитам, колико цекина да одвојим, па да платим моју срећу? Мучите? Нема те цијене? Толики је гријех? Нека је. Ја сам вам све рекла и спасила се.

Бјанка одлази. Исїовједационици йрилази Нера.

НЕРА: Ја сам се, то знате, велечасни, на одру моје матере Луције, завјетовала да ћу пазит на све и да ћу кућу водит, ма све на свијету има крај. Дамјан ми је причао да је један грчки филозоф, Аристотел, реко да све на свијету има почетак средину и крај. Ако је тако, онда оно што сте ви зборили на проповједима није тачно. Онда послје смрти нема ничега. И онда, ће си била, није, што си радила, ништа. А је ли лијепо да живот у ништа прође? Ја мислим да ни драгоме богу не би било мило да мени цијели живот прође ко да нисам ни била, ко да га нисам ни дотакнула. Премили велечасни, ја ћу, колико слијећу сетеману, изаћ с дамјаном пред олтар. Пред вас. И дјецу ћете нам ви крстит. Биће вам мило, знам ја. Немам гријеха, велечасни, само среће имам, по први пут у живот. Збогом, виђећемо се ускоро.

Нера устјаје и одлази. Јојо њрилази исповједаоници. Из исповједаонице излази Дамјан. Јојо њренеражен.

ЈОЈО: Мештре над мештрима, што ће те ви ође? У исповједаоницу?!

ДАМЈАН: Никада до сада нисам био. Има неке чаролије. Нарочито када вам отварају своје душе и када чујете оно што је било и оно што сањају.

ЈОЈО: Ма, то не може бит! Такви ко ви ни близу крижа не смију проћ, а не испод њега ућ.

ДАМЈАН: Ко то каже?

ЈОЈО: Сви.

ДАМЈАН: Мој официр мора бити паметан човјек и мој официр не смије да вјерује у такве бајке.

ЈОЈО: Ја ћу вјероват у оно што ви кажете, од сад па заувјек.

ДАМЈАН: Само врагу није мјесто у цркву, јел тако?

ЈОЈО: Разнијех врагова има. Ми све милсимо на оног непоменика с једном ногом ко у јарца и са рошчићима ко у млада вочића, што му траг по сумпору базди. То је враг, мислиш ти. Ал прије ће бит да је он ко човјек. Ево, ја сад да проћем кроз Прчањ, да добро загледам и промислим, нашо би бар десет врагова. У котор, да не причам. Враг ти је заправо човјек.

ДАМЈАН: Не знам, никад га нисам срео.

ЈОЈО: Човјека?

ДАМЈАН: Врага.

ЈОЈО: Ја сам мишљео да те питам, капетане...

ДАМЈАН: Све у своје вријеме, премудри Јојо, све у своје вријеме.

СЛИКА СЕДМА

Бјанка њослује око свечано украшеног сјола. Порцуланско њосуђе, много цвијећа на сјолу. Бјанка, занесена, њјева.

БЈАНКА: “Гледала сам низ море,
Гледала сам уз горе,
Да видим ја милога,
Моје душе драгога.
Нема милог,
Нема драгог,
Ал ме стало није,
Љубио је, обећо је,
Једном мора доћ
Једном мора доћ”.

Улази Роза, њолейна, брза, њомаже сесјри око њосјављања сјола. За њјева са Бјанком њослиједње сјихове. Пјевају у два гласа, складно. Улази Нера, насмијана, са врчевима вина у рукама. Придужи се сасјрама, а онда, гласније, она њведе њјесму.

НЕРА: “Буде ли ме преварио
Буде ли ме прелагао
Неће пута никад наћи
Сунце ће му сјајно заћи,
Топиће га вељи вали,
Што су љубав нашу знали,
Што су љубав нашу знали.”

Три сесјре њјевају заједно: “Буде ли ме њреварио...”. Закикоћу се њо завршејку њјесме. Бјанка намјешта сјолицу у челу сјола.

БЈАНКА: Он ће ође... А Марко с друге стране... Ил обрнуто. Ја ћу ође, до њега..

НЕРА: Што сте ми се нешто свеселиле данас?

РОЗА: Ја се увијек овако осјећам послје исповједи.

НЕРА: Окле оволико цијеће? Сад није стађун од цвијећа. Ко је донио?

РОЗА: Дамјан. За мене.

БЈАНКА: Дамјан. За мене.

НЕРА: Што за вас? Што би он за вас доносио? Цвијеће је вазда за домаћицу. А то сам ја у ову кућу.

РОЗА: Има три бокета. За сваку по један. Нећемо се срдит због бокета.

- НЕРА: А објед, ће нам је тај његов објед? Реко је да ће све он приправит. Можете ли ви то замислит? Да мушки приправи недјељни објед?! Што је справио?
- БЈАНКА: Није ништа справио него је реко да ће послат све зготовљено.
- РОЗА: Донијеће неко од његове момчади, с брода.
- БЈАНКА: Он нема брод, он је поета.
- НЕРА: Дану, Бјанка, не измишљај вазда.
- БЈАНКА: Реко ми је.
- НЕРА: Е, теби је реко... Ако ико зна све о њему, ја знам.
- РОЗА: Е, све ти знаш, ко и вазда. Донијеће његове слуге. Један црнац без ока и округле главе без косе и један Арапин што мора да носи топовско ђуле око ноге да не би пребрзаво. Толико је брз да мора носит везано ђуле од топа, све ми је Дамјан испричао.
- НЕРА: Он је за тебе “госпар Дамјан”! А нема ни Марка.
- БЈАНКА: Недјеља је. Марко вазда, послије цркве, сједне мало у бетулу. Он не зна за ови објед, мисли да је ко и вазда. Изненадиће се.
- Улази Јојо, у наручју носи ѿладњеве са храном. Посрће ѿод ѿерешом, само шћо не исћусћи ѿосуде. Сесћре ѿрискачу, ѿомажу му.*
- ЈОЈО: Реко Дамјан да га скужете што касни, ма морало се све то сачињет.
- НЕРА: Ајме мени, ајме мени, ово је хране за мјесец дана. Ајме мени, ке профуми, ке профуми.
- РОЗА: Јели ово прињела момчад с брода? Један огромни црнац и један пребрзи Арапин?
- ЈОЈО: Јел тај велики црнац нема око?
- РОЗА: Изгубио га је док је био гусар.
- ЈОЈО: Таквог црнца нисам видио. Дамјан ми је дао иза цркве. Баш у тај трен стала киша, стајала све док нисам довле дошо, а сад опет уждида. Оће ли стајат игда?
- НЕРА: А ће је Дамјан?
- ЈОЈО: Саће.
- НЕРА: Фала ти на труду. Ај сад, лијепо, ај ћа. Ми имамо ручак за фамиљу.
- ЈОЈО: Фала ти моја Нера. Ђе он сједи? Оће, у чело, ту му је мјесто, јел тако? Ја ћу до њега. Компањи су компањи, а компањи су више но фамиља. А ви и нисте његова фамиља, а ја му јесам компањ. Да видимо што ће нам данас дроб благоугодити?

Скида поклоице са здјела, примиче њладњење. Руком узима храну.

ЈОЈО: Месо. Све месо. Нисам оволико меса видио у цијели живот. Ја поштујем рибу, поштујем и блитву на уље, поштујем сво зеље, ма месо је месо. Прави госпари и прави бонкуловићи вазда заложу што са ушима. Не кажем, може и која јаребица, која препелица, који мали косовац на тоћ, с њокама, ко ово ође, баш ко ово ође. Јесте ли ви замјетиле, каре мије сореле, како се човјек више осјећа човјеком кад се месом заложу. Бог је пост измислио само да би човјеку забранио да се узнесе, да се не би осјећао ко сам Бог.

НЕРА: Јел ти то Дамјан реко?

ЈОЈО: Не. То сам ја сам себи реко. Није Дамјан једини паметан на свијет. Има и Јоја у главу. Има Јоја свуда. Мммм, ови тоћ, ма какви је само ови тоћ. Дану, склоните ми ови зелениш, нисам ја човица да травке глоћем.

Улази Марко, свечано одјевен. Недјелно.

МАРКО: Задржах се мало с велечасним. Можете мишљет, јутрос, према чуду, приспо на прву исповјест. Никако се није мого разбудит. Смантила га ова јужина. И сав је некако, сметен. Реко сам му да пође до дотура у Котор. Све је у Божијим рукама, ма неки пут и дотур може помоћ. Нек му пушти мало крви, нек му залијепи коју пијавицу, нисмо дивљаци, свјетски смо људи. Који пруфуми, који профуми, што је то за објед? Јоја, ко је теби реко да сједнеш? Што је све ово, ко да је свети дан? Ма, који су ово профуми? Нера!

НЕРА: Госпар Дамјан чини ручак...

БЈАНКА: Наредио да се донесе из најбоље которске кужине.

РОЗА: Не него је справио кого од кужине његовог брода.

МАРКО: Аха. А ти, мој Јоја?

ЈОЈО: Ја сам позван.

МАРКО: Ти си позван у моју кућу?

ЈОЈО: Дамјан је реко да ћу му бит драги гост. Ми смо компањи, ја се укрцавам с њим.

МАРКО: Дамјан позива вижите у моју кућу, на мој објед? Е, вала, ако је и од њега, много је. И, што је то? Мрс! Мрс! Све сами мрс! На сетеману великог поста! Ма, јесте ли ви сви ишемпијали, је ли и вас југо омлатило?! Ала, склањате то!

РОЗА: Марко, не разумијеш. То је објед што нам је госпар Дамјан данас регало.

БЈАНКА: Из поштовања.

НЕРА: Из љубави.

МАРКО: Однесите му све то у његову камару. Ово је посна недјеља! Ово је Прчањ! Ово је Бока! Ође се зна за регуле од код је Бог земаљску плочу створио и све на њој. Склањате то да не би све сад распрецо! Ала!

РОЗА: То је Дамјанов објед и ја ћу га јести!

МАРКО: То би ти било потоње!

РОЗА: Е баш да видимо!

Роза сједне, једе нагло, халаљиво, љуни усћа.

МАРКО: Роза, пљуни то! Пљуни кад зборим!

Марко приђе Рози, ухвати је за рамена, пресе је.

МАРКО: Пљуни! Пљуни да не би душу испљунула, ископанице!

Марко одвлачи Розу од сјола, гурне је у угао собе. Роза се сјројошћа, умрљана сузама и остјацима хране. Бјанка и Нера, гојово у истјом пренушћу, сједају за сјо. Почињу да једу. Нера изазивачки гледа у Марка.

МАРКО: А тако, јел?! То ми је фала?! Фала што сам вам образ сачуво сво ово вријеме?! Фала што сам себе због вас закопо?! Ђе би мени био крај да немам вас три на врат, и на грбачу, и на душу?! И онда дође неки фурешти и ви због њега све бацисте под ноге!

Роза усћане, придружи се сесјрама.

МАРКО: Штриго балава! Е, па да вам Марко рече, мие сореле! Неће се кућа Занетија дестурбават и дестрегават због фурештих! Остаће каква је и била, како регуле и пацијенце захтјевају! Неће се ође ићи за фурештом памети и туђим регулама. Кад је пост, биће пост, а кад је мрс, биће мрс. И видим ја, вас три, ове дане. Све су вам котуле затласале испред овог, овог вагабунда! Баста! Баста! Има да напусти кућу, до ујутро! Нема тијех дуката који ће ову бокешку кућу увест у напаст! Вратићу му његове дукате и нек иде ћа! Нера, ти му реци! Бјанка, распремићеш камару. Ти, Роза, вуци се на спрат, и да ниси цијелу сетеману гузицу ванка извукла! Сестре ће ти доносит крува и воде, да се прочистиш! Устај од стола! Устај!

Сесјре не усћају. Једу. Заливају вином. Јојо истја вино.

ЈОЈО: Марко, скужај ме...

МАРКО: Што је сад ти?!

ЈОЈО: Хтио сам рећ, да не прдиш!

МАРКО: Ти мени, Јојо, у моју кућу, за моју трпезу, збориш да не прдим?!
Мрш! Мрш ћа! Да ниси узет у главу, сад би добио дегењака!
Губи се!

Јојо усџаје, увријеђен. Кући храну са сџола и џрџа је у џејове.

ЈОЈО: Увриједио си ме. Само да знаш да си ме увриједио, за срце си ме ујео. Није лијепо, није лијепо, да се ми домаћи, Прчњани, нашијенци, овако штујемо. Увриједио си и мог пријатеља, мог јединог пријатеља на ови свијет, мештра Дамјана. Да сам само ја увријеђен, ја би ти опростио, али не могу ти опростит за Дамјана. Адио ти, мој Марко, адио ти, ја сад идем да се не вратим. И, да знаш, забољеће ме пркно за твоју трулу трабакулу што нигда не би пловила да је ја не првезујем с веза на вез! Забоље ме моје пркно, мој Марко, за тебе, моје пркно ме забоље за тебе, мој Марко. Ја сад идем, па ти види и размисли како ћеш без Јоја. Сињорине, слуга сам вам, вама вазда на услугу... А ти, мој Марко, стронцо, куло ди куло, гомно од гомна, угуши се у твоју апу!

Марко се залеџи, нођом удара Јоја, избаџује џа из куће. Окреће се џрема сесџрама, бијесан.

МАРКО: Што је, нисте гузице помјериле?! Чудо ћу учињет! Чудо!

Марко џрије сџолу, џоџеђне сџолњак, све се расџе џо џоду. Онда дохваџи врђолу која је сџајала у уђлу конобе, крене џрема сесџрама које су џоскакале са сџолицџа.

МАРКО: Сад ћу учињет што никад нисам! Сад ћете добит оно што сте одавно замиритале!

Нера зђраби нож са сџола, крене џрема Марку. Роза дохваџи сџалак са свијећама и она крене џрема Марку.

НЕРА: Сад ћемо виђет што је ко замирито!

РОЗА: Нећеш ти њега исћериват из куће, јеси ли чуо?! Он ту није због тебе!

БЈАНКА: Пазите, миле сестре, немојте га много искрвавит, ваљаће нам под фрегат.

(Дохваџи сџолњак са џода)

У ово ћемо га увит, па ћемо га бацит у таласе. Рећемо да се набумбио, па пао у море, а велика јужина, па га утопило. Отресло га о обалу, убило га и утопило...

Нера, Роза и Бјанка се џолако џриближавају Марку. Марко размахне врђолом, да би их заџлашио.

МАРКО: Натраг! Натраг, вјештице! Зар на брата?! На брата јединога?! Натраг, убићу! И вас и оног ко вас је таквим начинио! Нека само дође, сва ће му ребра ође остат! Вагабундо, рибел, лажов, лупеж! Ја ћу га пребит, а онда ћу га градској стражи дат!

Улази Дамјан. Сви сїану, занијеме. Први се њресабаре Марко, осмјехне се на силу, њресрдачан, извјешїачен.

МАРКО: Па ће сте ви до сад? Ми се нешто занијели у причу... Видите како смо чудо направили... Ко да је фортуно изванка ушо у кућу... Сједите, сједите, сад ће оне све у ред довест.

ДАМЈАН: Да вас нисам ја у нечему прекинуо?

МАРКО: Ви да нас прекидате у обједу који сте ви регалали? Него, знате, мили госпару, ми смо ође навикли, некако, у ово доба, да постимо... А ви, дуго на брод, па биће да сте заборавили на такве ствари, па објед мало више мрсан. А ми нисмо навикли. Ама, не дајте се ви што око тога шекават, ништа нам неће бит ако се мало и огријешимо. На човјеку је да згријеши, без зле намјере, јел тако? Човјек гријеши, Бог прашта. А што ђаво ради?

ДАМЈАН: Ако сам нешто погријешо, ја сам спреман да молим за извињење.

МАРКО: Ми вас молимо за извињење због овога нереда.

Док Марко и Дамјан њричају сесїре њокушавају да доведу сїо у ред.

МАРКО: Сједите. Овамо. У чело трпезе, ће је и мјесто драгом госту.

Дамјан сједа. До њеџа, на сїолицу најближу њему, у истїом њренуїку, њокушавају да сједну Роза и Бјанка. Нера, лаџано, њобједнички, њређе с друђе сїране и сједне сама на сїолицу њоред Дамјана. Све њри зледају у Дамјана. Марко заїаїше рукама.

МАРКО: Оћемо ли сад уздисат или ћемо што работат? Дану, оћемо ли јест ко људи, оћемо ли послужит госта? Чујеш, госта?! Није мештар Дамјан гост. Он је дио нас посто, јел тако госпар Дамјане?

НЕРА: Бјанка, Роза, ала! Вина, нову пошаду!

БЈАНКА: Ти си газдарица, ти држиш кућу, све је на теби. Ми би могле нешто погријешит.

РОЗА: Ти ћеш то боље од нас. Ти си најбоља.

НЕРА: Ја сам рекла нешто и не ваља да понављам.

ДАМЈАН: Сједнимо сви заједно. Ево, вино је ту. Ја вас позивам да подигнемо чаше.

(Дамјан свима сїа)

Да наздравимо.

МАРКО: Чему наздрављамо?

ДАМЈАН: Љепоти.

(Подигне чашу)

За све љепоте овог свијета од којих су три бисера у овој кући. До дна, молим вас, иначе здравица неће стићи до онога ко треба да је чује.

Сви попију наискаи. Дамјан поново сија.

ДАМЈАН: За искушења. Слатка, узбудљива, опасна. Човјек није човјек док се не суочи са искушењима. За искушења.

МАРКО: Нисам баш навикао да томе нездрављам, али ако је вама гушт...

Испију сви. Дамјан поново сија.

ДАМЈАН: За душу.

МАРКО: Не разумијем. Нико се није преставио. Живи смо, здрави смо... Зашто за душу?

ДАМЈАН: Јесте ли размишљали о том глупом обичају да за душу пијемо када се она растави са неким од нас? Док је ту, са нама, у нама, нико не обраћа пажњу на њу. Зато ћемо ми данас, наздравити души живој, а ја вас молим за опроштај ако то код вас није обичај. За душу!

Сестре и Дамјан испију, Марко сиусији чашу.

МАРКО: За живу душу нећу да пијем. То ми је ко нека враџбина.

ДАМЈАН: Испијте!

МАРКО: Нећу пит за живу душу!

ДАМЈАН: Морате! Иначе здравица неће стићи до онога који мора да је чује.

МАРКО: Нећете ви мени наређиват у моју кућу!

РОЗА: Марко, не буди на крај срца.

БЈАНКА: Испиј, брате, за наше живе душе, ако нећеш за своју.

НЕРА: Није Марку до душе.

МАРКО: Баста! Баста! Он тражи да испијемо за душе да би их нам узо! Све је кјаро! Само сам га чеко! Ово је враг! Погледајте га добро и одмакните се, док је на вријеме. Нема никаквог брода у Росе, провјерио сам. Није било ни коња!

БЈАНКА: Чујеш, није било коња?! А на шта сам ја јахала?

МАРКО: Мучи! Ко путује без ствари? Ко ме ништа не треба? Врагу! Ко даје име броду “Дијаболо”? Ђаво, по себи! Да сујету своју задовољи!

НЕРА: Ако нема брода, онда се не може зват “Дијаболо”. Ступидо, мио каро фратело.

МАРКО: Јојо прича по мјесту да је ступио у врагову службу, а ми сви мишљели да Јојо шене чини! Сад ћете виђет!
(*Најрави крстї ирсїима, ѿодигње руке исїред Дамјанове љаве*)
Апаге, Сатанас! Апаге!

Дамјан се насмјеши, исїије још једну чашу.

ДАМЈАН: Можемо и да испијемо за тог нашег Сатану. Моје даме, за Сатану, ма што то било.

Сесїре исїију, смијући се.

НЕРА: Ова ми је чаша баш пријала.

МАРКО: Да нисте више ни кап попиле! Одмакните се! Нико не вјерује, нико неће да вјерује. А све се сложило. Никад није било да наш велечасни не дође на прву исповјед. Никад није било да невера не стаје оволико дана. Сви дукати који сте ми дали, онолики дукати, сви су нови, сад из ковнице изашли. Зна се ће се кују нови дукати. Само у паклу, само у паклу се кују дукати којима се душа људска купује.

ДАМЈАН: Желите да ми их вратите?

МАРКО: Узећу само онолико колико је коштао ваш боравак од три дана.

ДАМЈАН: Али, то су ђаволови дукати. Нећете их, ваљда, задржати?

МАРКО: Нећу. Оћу. Не знам. Приложићу их у цркву.

РОЗА: Да откупиш неки свој гријех?

НЕРА: Да носиш бандјеру на процесију?

ДАМЈАН: Пошто сам непожељан у овој кући, ја морам да одем

Дамјан усїаје. Усїају и Нера, Роза и Бјанка.

РОЗА: Вала нећете!

БЈАНКА: Ја вам то нећу допуштити. Ми смо тек почели, Дамјане.

НЕРА: Ја ћу са вама, капетане.

РОЗА: Мени је обећао, мене ће повести!

БЈАНКА: Он остаје оће. Вас двије можете ће оћете!

Марко из ѡаса вади ѡшићољ, ућери ѓа у Дамјана.

- МАРКО: Сам ће он! У шкурецу из које је и дошо! Одмакните се вас три! Одмакните се! Окинућу!
- НЕРА: Е, много ћеш ми наудити. Која је разлика између живота с тобом и смрти? Ја сам до прекјуче ионако била мртва. Окини!
- БЈАНКА: Е нећеш се ти жртвоват за њега! Пуцај Марко у мене. Биће то смрт ко у пјесми, неко ће то већ написат.
- РОЗА: Не смијеш да окинеш. Не смијеш! Не смијеш! Што може врагу, ако је враг, твоје челично зрно?
- МАРКО: Није челично, но сребрно! Синоћ сам га сам излио кад сам све повезо. Четири сребрњака сам истопио. Биће доста за твој пут у вражију матер.
- ДАМЈАН: Мислим да бии један сребрњак био довољан. Нисте се требали толико трошити. Дјевојке, помјерите се, ја заиста хоћу једном да пробам како изгледа то сребрно зрно. Доста сам слушао о томе, а ето, никада до сада нисам имао прилике да се сретнем с њим. Господине Марко, врли госпару и спаситељу вјере, регула и Бога самога, или пуцајте, или да идем, или да допијемо ово добро вино. Много је боље него оно које смо јуче пили. Из које вам је године ова боца?
- МАРКО: За тебе, из потоње. Моли ли се враг коме прије него што умре?
- ДАМЈАН: Не знам. Никад нисам срео врага који је умро.
- МАРКО: Ти се помоли, ако имаш коме.
- ДАМЈАН: Господе једини и велики, ти који јеси и који си одувјек био, моли те Дамјан, смјеран и понизан, пред вратима небеса твојих, да му све гријехе опростиш, да будеш милостив, јер велика је милост твоја. Опрости ми што наведох три њежне душе да се одметну из свијета свога и отргну од брата свога. Опрости ми што врлог Марка наведох да злочин изврши и због тога да у вјечном огњу вјечног Хада гори. Дај ми лаку смрт, Господе, и не дај да зрно капут мој пробије јер га платих у Саламанки дванаест дуката. То ни за врага није мало, а камоли за поморца и луталицу вјечну који у овом дому потражи мало мира и спокоја. Амин. Пуцајте у главу, племенити Марко.
- МАРКО: Он се помолио... Он се богу обратио... Ко прави кристијанин... Не би то враг, не би, он име Господње не може узет у уста...
(Неодлучан ишћо да уради са ишћишћољем)
Не могу човјека на правди Бога убит. А Јојо је причо и све се поклопило, а сад, види сад. Ајд сад се прекрстит ставите крст на себе, да будем сигуран.

- ДАМЈАН: То радим само ако имам ваљан разлог.
- МАРКО: Прекрсти се или пуцам!
- ДАМЈАН: Нећу бити ни први ни послједњи који је због крста остао без главе. На жалост, ја крст исувише поштујем да би га олако трошио. Предлажем да доведете каноника, онда ћу можда имати разлог.
- МАРКО: И доведи га! Он ће знат имамо ли работе са нечастивим. Будите ту!
- ДАМЈАН: А гдје би био, мили мештре? Само ви идите по њега.
- МАРКО: Што ће рећ жупник ако ја сам ја све инфузио? Спрдаће се. Он он и цијело мјесто. Марко призва врага у кућу. Вазда ћу им за спрдњу служит.
(*Сјусиши њишиољ*)
Господине, може бит да се мени све само причињело, може бит.. Од југа. Југо потпуно сманта човјека. Али, ако нисте враг, ако нисте нечиста сила, ви то морате доказати. Можете ли сад, ође, појести ченицу чесна. Враг бјежи од чесна и дроб му се од чесна распада.
- ДАМЈАН: Као и сваки враг, обожавам бијели лук. Само, молићу да послужите и лист ловора, због мириса. Сметаће и мени и дамама.
- НЕРА: Ја ово не могу вјероват! Просто, не могу вјероват! Марко, у ову кућу, на такви начин са гостом! Са оваквијем гостом! Срам те било!
- РОЗА: Срам и стид да те буде!
- БЈАНКА: Ја сам лијепо рекла да га ва ваља увит у тавајоу у бацит у море!
- НЕРА: Уперио пистолу у овакавог госпара! И то је било мало него га га надјева чесном! Пи, срамото!
- БЈАНКА: Шпоркаћуну!
- РОЗА: Мрш ћа! Ајде ванка! Ајде ће оћеш! Ждери ти чесан!
- МАРКО: У моју кућу мени се неће тако зборит!
- НЕРА: Ти си у твоју кућу увриједио човјека тако да то цијела Бока не памти. Осрамотио си кућу Занетија, сад ће нас сви, ко кужне, заобилазит.
- МАРКО: Може бит да сам мало прећеро...
- БЈАНКА Мало?!
- МАРКО: Ти да мучиш!

Бјанка приђе марку, сестре за њом.

БЈАНКА: Знаш ли што сте и ти и твоја пиштола? Ништа!

Роза узме збуњеном Марку вишићољ из клонуле руке.

РОЗА: Сад се можеш попишат у њега!

Роза баци вишићољ.

НЕРА: Ајд сад ванка на арију, издувај бијесове, па се дођи скужат госпар Дамјану.

МАРКО: Ово је моја кућа и ја нећу дозволит...

НЕРА: Ванка! Ала!

Сестре гурату Марка према вратицама. Он не зна ни да уради, бесиломоћно гледа у Дамјана. Дамјан слезне раменима, наклони се. Сестре избацују Марка. Окрену се према Дамјану, насмјешене, побједнице.

РОЗА: Ето, шпедиле смо га.

БЈАНКА: Сад смо сами.

РОЗА: Само ви и ми.

НЕРА: Могле би и вас двије по работи.

РОЗА: Могла би ти по работи. А ја ћу по љубави.

БЈАНКА: Мала, није ти вријеме. Имаш ти кад. Ја и Дамјан ћемо по поезији.

ДАМЈАН: Још по једну чашу вина. Вино мијења укус свијета.

Насића чаше, испије своју. Тресне је о под. Дјевојке испију, иресну и оне.

ДАМЈАН: Што иде уз вино?

РОЗА: Љубљење.

БЈАНКА: Лирика. Амори.

НЕРА: Реците ви што иде уз вино. Ја ћу вас све послушат.

ДАМЈАН: Музика, драге моје, музика.

БЈАНКА: Окле нама музика?

ДАМЈАН: *(Насмије се)*

Јесам ли ја враг или нисам? Имамо кишу, имамо таласе, имамо тишину, имамо ваше рајске гласове.. Што рекох? Рајске? Нека буду и такви. Имамо све што нам треба да саберемо и направимо музику.

Прво њихо из даљине, а онда све јаче, бруји музика. Сестре слушају са невјерицом. Онда јако зруне нека "шаранићела", брза, њомамна. Роза прва заигра испред Дамјана, изазовно, њишући куковима.

ДАМЈАН: Преблизу сте ми, па вам не могу сву љепоту сагледат.

Роза скочи на сјо. Игра.

РОЗА: Видите ли ме сад? Видите ли ме цијелу?

Бјанка сјане између Розе и Дамјана.

БЈАНКА: Принче, наставимо ону игру од синоћ. Ви и ја.

Бјанка ухвати Дамјана испод руке, заиграју. Нера преоћима Дамјана Бјанки. Покушава, играјући са њим, да га одвоји од осталих.

НЕРА: Доста је било игре. Начините ми дјете! Сад ! Одма! Гremo у камару!

ДАМЈАН: Ја нисам вриједан такве жртве.

НЕРА: Није то жртва. То је судбина.

ДАМЈАН: Судбина је исприка за будале које не знају што ће од свог живота.

Бјанка ухвати Дамјана испод друге руке.

БЈАНКА: Чека ли нас неоседлани црни коњ да утекнемо одоле једном завазда? Ја више нисам иста ,а ви сте криви за то! Имате ме на души!

ДАМЈАН: Важна је ваша одлука да одјашете. Ја вам ту нисам потребан.

Роза скочи са сјола, приије се уз Дамјана.

РОЗА: Или ваша или ничија!

ДАМЈАН: Само своја, Роза, само своја.

РОЗА: Само једном, да осјетим, да доживим, да буде... Па послје нека све враг носи. Не мора Смарадно море, не мора послје ништа. Капетане, мој капетане!

Нера врисне, оћрчи до Марковог њишићоља, њодигне га.

НЕРА: Стани! Одмакте се од њега! Нећете ви мени срећу отимат, па да сте ми по сто пута сестре! Он је мој. Чекала сам и дочекала! Имаћу дијете с њим, а ви за ваше коње и Смарадна мора наћите другога! Роза, одмак се од њега, не дирај га! Бјанка пушти му руку, да те не би овим сребром оковала!

Дамјан крене према Нери, смјешећи се. Исјружи руку.

ДАМЈАН: Сребрно зрно је мени намјењено. Ваше сестре немају ништа с тим. Дајте ми пиштољ или одмах пуцајте у мене. Тако ћемо се брже растати.

НЕРА: Ниђе ви не идете.

ДАМЈАН: О, идем. Или за вашим зрном, или за мојим морем. Мени је путовати.

НЕРА: Не дам вас! Не дам вас! Или моји или у пакао!

ДАМЈАН: Тамо сам домаћи, вјерујте ми. А ваш ћу увијек бити. Већ сам ваш.

БЈАНКА: А мој?

ДАМЈАН: Разумије се. Без мене ви, Бјанка, не постојите.

РОЗА: Капетане, фурбо фурбина! Бастардуну! Моје си груди миловао! Идеш ћа, је ли? Ко да ме није ни било, ко да сам пјена испод твоје прове. Па ајде! Не требаш ми, никоме не требаш, ништа није ни било! Да си неки, да си човјек, да си мушки, ти би знао, ти би учинио!

Није ти ни било, није ти ни било!

НЕРА: Ниђе ти нећеш!
(Ућери тишићољ у Дамјана)
Ако не можеш бит само мој, бићеш наш!

Дамјан се насмије, узима тишићољ из Нерине руке, извади куљлу из цијеви. Загледа се у куљлу.

ДАМЈАН: Сребро, заиста сребро. То би бољело.

Враћи куљлу у цијев. Подигне цијев према усћима.

БЈАНКА: Убиће се!

РОЗА: Нек се убије!

НЕРА: Прво ми начини дијете!

ДАМЈАН: Играјте! Играјте! Ништа осим игре не постоји, драге, миле, једине моје.

Музика се појача. Сестре поново заиграју, помамно, око Дамјана. Удар грома надјача музику. Враћи се нагло оћварају. На враћима сћоји Марко са великим заћаленим крсћом у рукама. Нико не обраћа пажњу на њега. Траје музика и сулуди ћлес сестара око Дамјана.

СЛИКА ОСМА

Тераса испред куће Занеџија. Ведро јуџро, свеџило џоџово неџодношљиво, џослије џамних валера џреџходних слика. Јојо, накићен и уџараћен, у одјелу за које он мисли да одџовара џоморском официру џокушава да оџвори враџа. Закључано је. Јојо луџа. Оџвара му Марко, разбарушен, изможден, са кравим завојима око дланова.

МАРКО: Што је, лудане?

ЈОЈО: Забурило. Изведрило.

МАРКО: Па што?

ЈОЈО: Добар дан за испловит. Имаћемо пуна једра.

МАРКО: Ко ће имат? Што бумбижаш?!

ЈОЈО: Ја и патрун Дамјан. Реко ми је да се иде ћа.

МАРКО: Који патрун Дамјан?

ЈОЈО: Марко, ја сам луд, а ти си гомно. Дункве, немојмо се бркат. Не прави се луд.

МАРКО: Не знам о чему збориш. И, пасај ме се, мало ми је моје муке. Види ми рука.

ЈОЈО: Ко да си их у сам паклени огањ умако.

МАРКО: Уждио гром право у ториун од цркве. По сред крста. Исћеро га из подумјенте и бацио га све под мој палац. Ја га хтио угасит, а руке ми се залијепиле за оно врело гвожђе, једва сам успио да га у воду увалим.

ЈОЈО: А ће је био тад Дамјан?

МАРКО: Ма који Дамјан, ај се јебат ти и Дамјан! Нема ође никојег Дамјана!

ЈОЈО: Хтио си га ватреним крстом из куће исћерат, ко нечастивог!

МАРКО: Јојо, бура је, изведрило је, прошли су те твоје фантажије! Немој ми измишљат људе по кући!

Јојо џриће кући, викне исџод џрозора.

ЈОЈО: Мештре! Мештре Дамјане! Гremo! Ето нам буре! Обећали сте ми да ћете ме укрцат! Мештре Дамјане!

Излази Нера носећи велики бијели ленцун, мокар. Иде да џа џросџре. Јојо иде за њом.

ЈОЈО: Ђе је, Нера? Оли ти с нама? Јели тебе мештар одабрао?

Бјанка излази за Нером, у наручју јој ленцун, занесено иде за Нером.

ЈОЈО: Бјанка, ти си му изабраница, је ли? Мило ми је, драго ми је. Реци му да сам спреман. Идемо одавле, идемо, јел да?

Роза истјрчи, и она са ленцуном. Сесјире, једна до друге, љросјиру. На сва љри ленцуна виде се крвави љрађови.

ЈОЈО: Остало вам то, биће од помидора.

НЕРА: Није то од помидора, блезго! То је, то је, да сви виде!

БЈАНКА: Не знам што је то на твој ленцун, ма, на мој је крв. Слатка крв!

РОЗА: Просула си вино док си тајно, по ноћи, бумбила. На мој ленцун је крв. Моја!

НЕРА: Ајте с миром вас двије. Оћете ли да сад питамо Дамјана?

БЈАНКА: Мог Дамјана да питаш за твој ленцуо?

РОЗА: Е баш ћемо га питат! Баш, баш, баш! Ево, сад одма, нек све исприча. Нема више што да се крије.

Роза ојтрчи у кућу.

МАРКО: Крв је од мојих рука кад сте ми синоћ руке у плахте увијале. И, ајте то оперите, у кућу Занетија су вазда били најбјељи ленцуни. И образ и ленцуни. Јојо, даћу ти два дуката да вратиш трабакул на порто морто вез, није добро кад је трабакул по бури у мандраћ.

ЈОЈО: Не можеш ти мени више наређиват. Ја сам компањ мештра Дамјана. Ако ти не знаш који је, питај сестре. Оне су га вићеле, чуле, и све ми се пара, добро осјетиле. Ако ја лажем, не лаже ленцун.

Излази Роза са Дамјановом књиђом у руци. Баци књиђу. Сесјире је нијемо љледају.

РОЗА: Нема га.

БЈАНКА: Не лажи! Оћеш га само за себе!

НЕРА: Како га нема?! Био је са мном све до пред јутро, све док није окренула бура.

РОЗА: Са мном.

БЈАНКА: Са мном.

Марко се смије.

МАРКО: Који су ово шкерци, бого мој. Немојте више да лапрдате, него да се отворе све фуџестре, да се раскриле сва шкура, да уђу сунце у бура у кућу. Да се све добро провјетри и исунча. Што је, што блејите? Ја ћу вам рећ што је вама! Синоћ сте натегле, све три, из оне треће бачве. Ја, будала, допуштио, мислим, нека их мало, излуђе их јужина, нек дају мало себи на вољу. А оне, сад, бакулају, зановјетају. Оћемо ли работат што данас?

Бјанка узима књиџу.

БЈАНКА: А чије је ово онда књиџа ако није Дамјанова.
(*Листја*)
Ево, ово је мени написао. Слушајте и пукните:
“Нека је блажен дан, мјесец и доба/
Година, час и трен, оно вријеме/
и лијепи онај крај и мјесто гдје ме/
згодише ока два, спуташе оба”.

НЕРА: Теби је, може бит, написао, а мени је говорио. Све сам упамтила:
“Блажене прве патње које вежу/
У слатком споју са љубављу мене/
И лук и стријеле што погодише ме/
И ране које до срца ми сежу”.

РОЗА: А ја знам, јер ми је говорио док је клечао испод мојих ногу, знам што даље иде:
“Блажени били сви гласови које/
уз уздах, жудњу и сузе без броја/
просух зовући име драге моје.”
То ми је говорио док се полако подизао уз моје ноге.

Марко оћме књиџу од Бјанке.

МАРКО: Дану ми тај либар! Биће какви мој стари, приходовање и расходовање.
(*Чиија*)
“И блажене све хартије гдје пишем/
У славу њену, и мисао моја/
Која је њена и ничија више”.
Што је ово? Еха, лијепо пише доље, Франческо Петрарка, никакви Дамјан. Знам ли ја тог Петрарку? Мора бит да га знам чим ми је у књиџу... Биће да ми је што дужан осто па сам га уписо. А мора и да ми је вратио, чим га се не сјећам. Што год да је, неважно је. Ајмо за работом!

Марко исцјепа сћранице књиџе. Завијла корице далеко.

ЈОЈО: Е, па кад нема Дамјана, скужајте ме, ја вам више нећу бит на сметњу. Мени се то све, може бит, учињело. Ма, ја сам луд, па ми се може, а ви, не знам, видите како ћете. Нама лудима је лако, вазда нам душа остане, а ви сад не знате ће је ваша. Може бит да је Дамјан понио са собом, а тај кад узме, не враћа. Нека вам је Бог у помоћ, ако је што остало од њега.

(Марку)

А ти, кад те слиједећи пут буде гађао крстом, гађи и ти њега.

МАРКО: Кога? Дамјана?

ЈОЈО: Којег Дамјана? Све је то био фортунно и јужина, мој Марко. Мени је само жао што сам се овако иншесто залуду.

Јојо оде. Сесџре сџоје, нијеме, одсуџне. Марко заусџи да нешџо каже, одсуџане, оде у кућу, залуџи враџа.

БЈАНКА: Нека је блажен дан, мјесец и доба. Нека је. Нека је.

НЕРА: Нека је проклет дан, мјесец и доба.

РОЗА: Нека је блажено и проклето ово море што га је донијело и однијело. И ми с морем.

Бјанка љрва заџјева, сесџре љрхваше.

БЈАНКА, “Гледала сам низ море

РОЗА, Гледала сам уз горе,

НЕРА: Да видим ја милога,

Моје душе драгога.

Нема милог,

Нема драгог,

Ал ме стало није,

Љубио је, обећо је,

Једном мора доћ,

Једном мора доћ.”

СЛИКА ДЕВЕТА

Кроз шум мора и вјећира чује се дјевојачка ѿјесма.

OFF: “Буде ли ме преварио
Буде ли ме прелагао
Неће пута никад наћи
Сунце ће му сјајно заћи,
Топиће га вељи вали,
Што су љубав нашу знали...”

Исјред ѿалаице, у ѿолумраку, сјоји Јојо.

ЈОЈО: Овако оне, кад зајужи, па пред јутро, стално пјевају. Свака у своју камару. Оне пјевају саме са собом, ко што ја причам сам са собом. Мени се може, ја сам вазда луд био, а оне нису вазда биле.

Појача се свјејло. Видимо да су ѿрозори на сјраиу зазидани.

ЈОЈО: Ма, ја не би зазиђиво своје фуњестре. Прича се оје у Прчањ да су то учињеле да не би низ море више гледале, да им не би море наде давало да ће једном он ариват. Други кажу да су душу своју закартале, а трећи да инкартом чувају сјећање на њега, да им никад не утекне. Свашта се у Прчањ и у Боку збори. Неки кажу да је Дамјан био одиста капетан “Дијабола”, да се мало одморио, поиграо, па за својом звијездом кренуо. Други, опет зборе, и све се контрестају с овијем првијема, да ту има неког врага, да се, кад удари фортуно, око поноћа, може виђет његов брод како једри, ма не у море, него по небесима, да му је прова изнад Врмца, а прамац чак тамо код Пераста. Неки бумбијају да је то био млетачки принц што се за војну противу Турака спремао, па је у тој војни погинуо, а кад су га упопавали, на прсима му нашли три драгуља ко три пуцета. Бока не би била Бока кад се не би свашта зборило, ћакулавало и импјегавало. Нико ти потља не зна што је истина а што је фантажија. А кад боље Јојо промисли, и нема истине, но само фантажије. Зна Јојо, није он залуд луд.

Дјевојачка ѿјесма надјача Јоја.

КРАЈ